У ДУШАХ НАШЫХ — ПЕРАМОГІ ДЗЕНЬ СВЯТЫ

ЗВЯЗДА

8 мая 1996 г. серада, № 114 (22917)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

СА СВЯТАМ ВЯЛІКАЙ ПЕРАМОГІ!

ГЛЫБОКАШАНОЎНЫЯ ВЕТЭРАНЫ САВЕЦКІХ УЗБРОЕНЫХ СІЛ, ПАРТЫЗАНЫ І ПАДПОЛЬШЧЫКІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ, ПРАЦАЎНІКІ ТЫЛУ!

ПАВАЖАНЫЯ СУГРАМАДЗЯНЕ!

Сардэчна віншую вас з нашым святым святам — Днём Перамогі.

Шлях савецкага народа да нашай Вялікай Перамогі пачынаўся на беларускай зямлі 22 чэрвеня 1941 года.

З першых дзён Вялікай Айчыннай, стрымліваючы фашысцкія полчышчы, насмерць стаяла Брэсцкая крэпасць. Месячную асаду вытрымаў непахісны Магілёў. Абедзве гэтыя цвярдыні пратрымаліся даўжэй, чым амаль усе краіны Заходняй Еўропы разам узятыя. Свет быў уражаны сілай духу, мужнасцю і гераізмам савецкага народа, яго Арміі і Флоту.

Абараняючы сваю радзіму ад ворага, які імкнуўся раз'яднаць, заняволіць, а затым па адным знішчыць народы Савецкага Саюза, плячо ў плячо за сваю зямлю і свабоду на беларускіх прасторах змагаліся беларусы і рускія, украінцы і ўзбекі, армяне і грузіны, татары і башкіры, калмыкі і якуты.

Да высадкі саюзнікаў у Нармандыі партызанскі рух па заслугах лічылі другім фронтам. Мы ганарымся, што ўвесь савецкі народ з любоўю называў Беларусь партызанскай рэспублікай. І нікому не дазволім запляміць партызанскую славу. Нікчэмныя тыя, хто напярэдадні вялікага свята спрабуе ачарніць народнае пакутніцтва і гераізм.

Савецкая Армія, партызанскія брыгады, падпольныя арганізацыі, працаўнікі тылу — увесь савецкі народ набліжаў нашу Вялікую Перамогу.

З намі ішлі да перамогі нашы браты і саюзнікі з Югаславіі, Польшчы і Балгарыі, Чэхаславакіі і Венгрыі, нямецкія і аўстрыйскія антыфашысты.

Мы аддаём належнае вялікаму ўкладу ў перамогу саюзнікам па антыгітлераўскай кааліцыі: народам і Узброеным Сілам Злучаных Штатаў Амерыкі, Вялікабрытаніі, Францыі, перамаганоснай арміі Кітая, якая змагалася супраць японскага мілітарызму.

Дарагія ветэраны Савецкіх Узброеных Сіл, партызаны і падпольшчыкі!

Бязмерная наша любоў, павага і абавязак перад Вамі. Нізкі паклон Вам, маці і сёстры воінаў арміі і флоту, слаўных партызан за Вашу працу, стойкасць, мужнасць і цярпенне.

Мы схіляемся перад цяжкімі выпрабаваннямі дзяцей ваеннай пары, якія перанеслі голад, холад, жахі смерці ў час нямецка-фашысцкай акупацыі. Менавіта гэтаму пакаленню прыйшлося паднімаць з руін гарады і вёскі Беларусі.

Сёння мы святкуем Дзень Перамогі ў няпросты час.

Няма больш дзяржавы — Савецкі Саюз. Але ёсць імкненні нашых народаў жыць разам, ёсць запавет герояў Вялікай Перамогі берагчы мір і згоду ў нашым доме. Мы ні на крок не адступім ад іх запаветаў.

У гэтыя майскія дні Перамога сорак пятага года пацвярджае, што выстаяць у нялёгкі час можна толькі разам. І перш за ўсё з Расіяй, брацкія адносіны з якой мы змацавалі Дагаворам аб стварэнні Супольніцтва дзвюх дзяржаў.

Мы верым у светлы дзень нашай краіны і народа. Таму што ў нашых сэрцах жыве вялікая энергія пераможцаў сорак пятага года, іх воля і мужнасць. Таму што з намі Сцяг Перамогі.

Са святам Вялікай Перамогі, дарагія суграмадзяне!

Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ШАНОЎНЫЯ СУАЙЧЫННІКІ!

ДАРАГІЯ ВЕТЭРАНЫ!

Пяцьдзесят адзін год мінуў з таго светлага вясновага дня — 9 Мая 1945 года, калі свет упершыню адзначыў Дзень Перамогі.

Завяршылася другая сусветная вайна, у якую былі ўцягнуты 72 дзяржавы і ў якой ваявала звыш 110 мільёнаў чалавек. Разам з беларусамі і рускімі, украінцамі і ўзбекамі, грузінамі і казахамі, прадстаўнікамі розных нацыянальнасцей, якія ваявалі ў саставе Савецкай Арміі, з агульным ворагам змагаліся і іншыя народы свету.

Літаральна па кавалачку адваёўвалася нашымі абаронцамі ў бязлітаснай схватцы з захопнікамі родная зямля. Летам 1944 года пасля трохгадовай фашысцкай акупацыі была нарэшце вызвалена Беларусь, якая перанесла боль вялікіх страт і разбурэнняў.

Перамога дасталася нялёгкай цаной. Другая сусветная вайна знішчыла больш за пяцьдзесят мільёнаў чалавек, адабрала жыцці кожнага чацвёртага беларуса. І мы не маем права забываць пра гэта.

Вечная памяць загінуўшым франтавікам, партызанам, падпольшчыкам, мірным жыхарам, якія цаною сваіх жыццяў адстаялі мір!

Бязмерная падзяка ветэранам Вялікай Айчыннай вайны за іх бяспрыкладны подзвіг, за Перамогу, за самаадданую пасляваенную працу, дзякуючы якой з попелу паўстала Беларусь. Ваеннае пакаленне, якое вынесла столькі пакут і такі цяжар, што вярнула нам мір і свабоду, дастойнае самых высокіх слоў і пачуццяў.

Шаноўныя ветэраны! Суровыя выпрабаванні, якія выпалі на вашу долю, загартавалі ваш дух. Многія з вас, і гэта радуе, актыўна ўдзельнічаюць у грамадскім жыцці, перадаюць свае веды, багаты вопыт новым пакаленням.

Вашы сыны і дочкі, унукі і праўнукі — дастойныя прадаўжальнікі вашых слаўных спраў. Нашаму народу трэба будзе вырашыць няпростую задачу — вывесці Беларусь з эканамічнага крызісу, ператварыць яе ў развітую, высокакультурную і квітнеючую краіну. Ваш прыклад дапаможа ўсім нам справіцца з цяперашнімі цяжкасцямі.

Дарагія нашы ветэраны! Ад усёй душы віншую вас з Днём Перамогі!

Здароўя, шчасця, бадзёрасці, аптымізму, добрага настрою, доўгіх гадоў жыцця вам, вашым родным і блізкім!

Няхай неба над Беларуссю ніколі не азмрочваюць чорныя хмары вайны! Няхай яно будзе заўсёды мірным, светлым і чыстым, як у гэтыя цудоўныя майскія дні!

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Сямён ШАРЭЦКІ.

ДАРАГІЯ ВЕТЭРАНЫ, ФРАНТАВІКІ, ПАРТЫЗАНЫ І ПАДПОЛЬШЧЫКІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ, ПРАЦАЎНІКІ ТЫЛУ!

ПАВАЖАНЫЯ СУАЙЧЫННІКІ!

Ад усёй душы віншую Вас з вялікім і светлым святам — Днём Перамогі!

Пяцьдзесят адзін год таму змоўклі апошнія залпы самай крывавай у гісторыі чалавецтва вайны. Аднак чым далей у глыб гісторыі адыходзяць цяжкія і гераічныя гады Вялікай Айчыннай вайны, тым больш маштабна і ярка паўстае перад чалавецтвам веліч подзвігу народа-пераможцы.

На долю нашай рэспублікі выпала трагічная і гераічная місія — прыняць першы, страшнай разбуральнай сілы, удар на сябе.

Наш народ з гонарам вынес гэта цяжкае выпрабаванне. Ужо першыя прыгранічныя баі, самаадданая абарона Брэсцкай крэпасці парушылі фашысцкую дактрыну «маланкавай вайны».

Гераічныя і смелыя дзеянні нашых партызан і падпольшчыкаў паказалі агрэсару, што перамагчы такі народ немагчыма.

На абелісках і помніках Беларусі выбіты імёны воінаў самых розных нацыянальнасцей, якія загінулі за вызваленне нашай роднай зямлі. Менавіта таму гэту вайну называюць Вялікай Айчыннай усе брацкія народы. Дружба і брацкая дапамога аб'ядноўвала нас у часіну выпрабаванняў. Дружба і цеснае супрацоўніцтва павінны быць нам апорай і сёння.

Перамога ў Вялікай Айчыннай вайне заўсёды будзе для нас сімвалам мужнасці, патрыятызму, самаадданасці салдата і генерала, партызана і падпольшчыка, медсястры франтавога шпіталя. Зброю Перамогі кавалі ў тыле мужчыны і жанчыны, падлеткі і старыя. За Уралам працавалі на Перамогу заводы, эвакуіраваныя з Беларусі.

Неацэнны вопыт яднання перад тварам смяротнай пагрозы — адзін з галоўных урокаў мінулай вайны.

У той суровы час мужнасць і мудрасць праявілі кіраўнікі краін, якія аб'ядналіся ў антыгітлераўскую кааліцыю. Хто ведае, колькі жыццяў выратаваў гэты крок.

Гонар і вечная слава ўсім, хто прынёс тады народам мір і надзею, вярнуў радасць жыцця і свабоды.

Нізкі паклон удовам вайны. Яны пранеслі праз доўгія гады свой цяжкі крыж, выхавалі для Айчыны сыноў і дачок, дастойных сваіх паўшых бацькоў.

Вялікі дзякуй людзям, якія змянілі франтавую гімнасцёрку на рабочую спяцоўку і паднялі з руін нашу Айчыну. Нам і сёння патрэбны ваш вопыт і жыццёвая мудрасць.

Час няўмольны. Многіх і многіх з ваеннага пакалення ўжо няма з намі.

Але жывуць і будуць жыць дзеці, унукі і праўнукі. А значыць — не астынуць сэрцы, не прытупіцца памяць, і ратны і працоўны гераізм ветэранаў будзе натхняць не адно пакаленне нашых людзей!

Дарагія ветэраны! Жадаю вам і вашым блізкім шчасця, здароўя, бадзёрасці і доўгіх гадоў жыцця!

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь М.ЧЫГІР.

ЗАГАД
Міністра абароны Рэспублікі Беларусь

7 мая 1996 г. *№ 250* **г. Мінск**

Дарагія ветэраны Вялікай Айчыннай вайны!

Таварышы генералы і афіцэры, прапаршчыкі і старшыны, сяржанты і салдаты, рабочыя і служачыя Узброеных Сіл!

Паважаныя суайчыннікі!

9 мая народ Беларусі, сусветная грамадскасць адзначаюць 51-ю гадавіну Перамогі над фашысцкай Германіяй. Гэты дзень увайшоў у гісторыю чалавецтва як сімвал свабоды, мужнасці і брацтва многіх народаў. Перамога стала найярчэйшым праяўленнем стойкасці і гераізму франтавікоў, партызан і падпольшчыкаў, самаадданасці працаўнікоў тылу.

Мы нізка схіляем галовы перад памяццю загінуўшых герояў Вялікай Айчыннай вайны. Іх баявыя здзяйсненні і смелыя ўчынкі навечна застануцца ва ўдзячнай памяці нашчадкаў.

Мы ганарымся нашымі ветэранамі, якія на перадавой, у падполлі, у партызанскіх атрадах, у глыбокім тыле кавалі Вялікую Перамогу. Для цяперашніх воінаў, моладзі подзвіг старэйшага пакалення заўсёды будзе прыкладам беззапаветнага служэння Айчыне, гатоўнасці да самаахвяравання ў імя яе свабоды і незалежнасці.

Віншую ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і Узброеных Сіл, усіх ваеннаслужачых і грамадзян Рэспублікі Беларусь з вялікім святам — Днём Перамогі.

Жадаю моцнага здароўя, шчасця, дабрабыту, поспехаў у ратнай службе і мірнай працы на карысць нашай Радзімы!

ЗАГАДВАЮ:

У азнаменаванне 51-й гадавіны Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гадоў 9 мая 1996 года ў 22 гадзіны зрабіць святочны салют у сталіцы Рэспублікі Беларусь горадзе-герoі Мінску і крэпасці-героі Брэсце.

Велічны подзвіг герояў-пераможцаў будзе жыць у вяках.

Слава нашаму мужнаму і працавітаму народу!

Міністр абароны Рэспублікі Беларусь генерал-лейтэнант Л.МАЛЬЦАЎ.

У ДЗЕНЬ СВЯТКАВАННЯ ДНЯ ПЕРАМОГІ Ў МІНСКУ АДБУДЗЕЦЦА ТРАДЫЦЫЙНАЕ ШЭСЦЕ ВЕТЭРАНАЎ

9 мая, у дзень святкавання 51-й гадавіны Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, у Мінску па ініцыятыве Рэспубліканскага савета ветэранаў, Беларускага саюза афіцэраў і Рэспубліканскага савета Руху за сацыяльны прагрэс і справядлівасць адбудзецца традыцыйнае шэсце ветэранаў. Пройдзе яно на невялікім участку праспекта Францыска Скарыны ад будынка цырка да манумента на плошчы Перамогі. Аб адзінаццатай гадзіне да яго будуць ускладзены кветкі і вянкі.

Не выключана, што ў шэсці возьмуць удзел і кіраўнікі беларускай дзяржавы, у тым ліку і Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка.

Алег САКАЛОЎ, БелаПАН.

ФОТА-СЛОВА

Яўген ПЯСЕЦКІ

☆

— Ну што, мой сябар?
— Шчыруе зноў вясна,
Зноў, як у тым
Далёкім сорак пятым,
Даносіцца з начы
І заціхае ў снах
Апошні гром
Апошняе гарматы...
— Ці памятаеш, сябар?
— Я памятаю ўсё:
Крывавы шлях
Да светлай Перамогі...
Квітнее сад
І шчасціцца жыццё
Ля старых дрэў
Той франтавой дарогі.

На здымку: удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны мінчане Іван Барысавіч БЯЛЯЕЎ і Веніямін Іосіфавіч ВАЦЯКОЎ.

«МЫ ЎРУЧАЕМ ЯМУ НАШЫ НАДЗЕІ...»

«Аляксандр Лукашэнка! Якое сэрца, што любіць Расію, не заб'ецца ад хвалявання, пачуўшы гэта імя, імя дзяржаўнага дзеяча Беларусі, які зразумеў згубную небяспеку бар'ераў, што раптам падзялілі славянскія народы, і аддаў усе сілы розуму і душы для іх пераадолення.

Ён пачынаў сваё жыццё як гуманітарый — закончыў гістарычны факультэт Магілёўскага педінстытута, але своечасова зразумеў, што вастрыё эпохі накіравана ў іншым напрамку, і, як чалавек справы, паступіў на эканамічнае аддзяленне сельскагаспадарчай акадэміі.

Лукашэнка адчуваў эпоху, але эпоха таксама заўважыла і запатрабавала гэтага чалавека. У 1990 годзе ён — дэпутат Вярхоўнага Савета Беларусі, праз тры гады ўжо ўзначальвае парламенцкую камісію па барацьбе з карупцыяй, а 10 ліпеня 1994-га стаў першым Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь. Высокі інтэлект, высокая мужнасць і пачуццё асабістай адказнасці за лёсы славянскіх народаў ужо зрабілі Аляксандра Лукашэнку Чалавекам Гісторыі. І, уручаючы яму Прэмію Андрэя Первазваннага, мы ўручаем нашы надзеі ў поспеху пачатай ім вялікай справы па ўз'яднанню вялікіх народаў».

Такія словы прагучалі ў Цэнтральным Доме культуры чыгуначнікаў Масквы на ўрачыстым вечары, прысвечаным узнагароджанню лаўрэатаў прэміі Андрэя Первазваннага.

Лаўрэатамі прэміі за 1995 год сталі Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка, духоўнік Свята-Троіцкай Сергіевай Лаўры архімандрыт Кірыл, адмірал Расійскага Флоту Ігар Касатонаў, Прэзідэнт Рэспублікі Сербскай Радаван Караджыч, прэзідэнт Міжнароднага кінафестывалю славянскіх праваслаўных народаў «Залаты віцязь» Мікалай Бурляеў, міністр шляхоў зносінаў Расіі Генадзь Фадзееў, Старшыня Савета Федэрацыі Расіі Ягор Строеў, заслужаны мастак Расіі Сяргей Харламаў. Прэміі ўручалі прадстаўнік патрыярха архімандрыт Аляксей і прэзідэнт Фонду Андрэя Первазваннага А. Мельнік.

Па даручэнню Прэзідэнта Беларусі прэмію прыняў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Расійскай Федэрацыі Віктар Даніленка. Прымаючы ордэн Андрэя Первазваннага, пасол ад імя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь сардэчна падзякаваў Фонду Андрэя Первазваннага за высокую ацэнку дзейнасці Аляксандра Лукашэнкі ў справе збліжэння нашых народаў. «Галоўная мэта нашага Прэзідэнта — каб Супольніцтва Расіі і Беларусі і дзяржаў, якія далучацца да яго ў будучыні, — а ён верыць у гэта — стала магутным, моцным, высокаінтэлектуальным і паважаным у свеце.

У звароце да беларускага народа А. Р. Лукашэнка запэўніў, што не пашкадуе сіл, каб мара народаў былога Савецкага Саюза і перш за ўсё славянскіх — збылася», — падкрэсліў пасол.

БЕЛТА.

УРАДЖАЙ-96

МАНЕЎР: ТЭХНІКІ — МЕНШ, ЭФЕКТЫЎНАСЦІ — БОЛЬШ

На Гомельшчыне сёлета ў многіх калгасах і саўгасах не хапала грошай, марудна рыхтавалася да сяўбы тэхніка. Асабліва дрэнна было з запаснымі часткамі да трактароў Т-150К і ДТ-75. Таму рэкамендавана было рыхтаваць тэхніку не ўсю, а лепшую. З тым, каб яна магла працаваць без перабояў у дзве змены. І такім чынам атрымалася, што з пятнаццаці тысяч трактароў у рабоце будзе задзейнічана дзесяць тысяч. Колькасць іх меншая, але надзейнасць у эксплуатацыі большая.

Дарэчы, на канец красавіка з Мінскага трактарнага завода было атрымана запчастак да трактароў на 3,7 мільярда рублёў з 4,1 мільярда (гэта дапамога была аказана згодна з адпаведным распараджэннем Кабінета Міністраў).

Як вядома, многія гаспадаркі Гомельшчыны знаходзяцца ў зоне радыяцыйнага забруджвання, і, каб атрымаць чыстую прадукцыю, патрэбны мінеральныя ўгнаенні. Аднак з-за фінансавага стану не ўсе раёны аднолькава імі забяспечаны. Так, напрыклад, калі ў Рэчыцкім, Петрыкаўскім, Буда-Кашалёўскім і Акцябрскім раёнах іх маецца адпаведна 40, 37, 36 і 36 працэнтаў, дык моцна адстаюць у Нараўлянскім, Жлобінскім, Лельчыцкім, Чачэрскім і Мазырскім раёнах.

Што датычыць насення, дык яго хапае. Больш таго, сёлета яно палепшанае, бо завезлі дзве з паловай тысячы тон эліты збожжавых з эксперыментальных баз.

Пры захаванні ўсіх правілаў агратэхнікі і добрым надвор'і гэтае насенне ў стане забяспечыць ураджайнасць збожжавых да сарака цэнтнераў з гектара.

Лепш, чым летась, гаспадаркі забяспечаны і дызельным палівам (на семдзесят працэнтаў).

Сёння ўсе 426 гаспадарак Гомельшчыны вядуць пасяўныя работы. Людзі працуюць увесь светлавы дзень, наладжана гарачае харчаванне, падвоз на палі...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

СІТУАЦЫЯ

МАЛАКО Ў ГРОДНА ВОЗЯЦЬ НАВАТ З... САЛІГОРСКА

Кожны такі рэйс для гродзенскага ТАА «Котра» абыходзіцца прыкладна ў паўмільёна рублёў. Што ж прымусіла фірму так далёка шукаць, здавалася б, не вельмі ўжо і дэфіцытную прадукцыю?

Справа ў тым, што «Котра» мае ў абласным цэнтры пяць магазінаў, у якіх заўсёды павінен быць асартыментны мінімум тавараў — малако, хлеб і г. д. Аднак цяпер дзейнасць ТАА практычна паралізавана, паколькі яе разліковы рахунак арыштаваны Вышэйшым гаспадарчым судом краіны. Такое рашэнне прынята ў сувязі з іскам да «Котры» яе ранейшых партнёраў па бізнесу, якія настойваюць на спагнанні з фірмы вельмі буйной сумы грошай. Суд задаволіў гэты іск, аднак «Котра» сваёй віны не прызнае. Кіраўніцтва фірмы сцвярджае, што дагавор аб гандлёвай здзелцы, які стаў прадметам спрэчкі, фіктыўны. Так гэта ці не — павінна разабрацца пракуратура Гродзенскай вобласці, якая расследуе крымінальную справу, узбуджаную па заяве аб падробцы дакументаў. Канчатковага вердыкту пакуль няма, аднак вінаватыя ўжо вызначыліся: гэта наведвальнікі магазінаў, у якіх у сувязі з арыштам разліковага рахунку «Котры» ўзніклі праблемы з набыццём прадуктаў. Добра яшчэ, што Салігорскі малаказавод адпускае прадукцыю ў лік запазычанасці перад гэтай фірмай.

Старшыня Гродзенскага гарвыканкома Генрых Крупенка звярнуўся ў Вышэйшы гаспадарчы суд з просьбай паскорыць разгляд касацыйнай скаргі ТАА «Котра», паколькі «арышт разліковага рахунку прывёў да немагчымасці забеспячэння прадуктамі харчавання і таварамі першай неабходнасці шэрага мікраёнаў г. Гродна праз гандлёвую сетку магазінаў фірмы і росту ачагоў сацыяльнай напружанасці ў горадзе». На падставе канчатковага вердыкту выканком будзе вырашаць далейшы лёс гэтых гандлёвых прадпрыемстваў.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ПАВЕДАМЛЯЕ МІНСТАТ

ПЕРШЫ КВАРТАЛ: НАЙБОЛЬШ АГУЛЬНЫЯ ВЫНІКІ САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАГА РАЗВІЦЦЯ

Валавы ўнутраны прадукт у студзені—сакавіку склаў 33.834 мільярды рублёў, яго рэальны аб'ём у параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года скараціўся на 3 працэнты.

Вытворчасць прадукцыі прамысловасці за тры месяцы склала 97,1 працэнта (у сакавіку — 104,5), пры гэтым вытворчасць тавараў народнага спажывання — 86,1 (91,4), вытворчасць прадукцыі сельскай гаспадаркі — 94 працэнты (у гаспадарках насельніцтва вытворчасць прадукцыі ўзрасла).

Аб'ём знешняга гандлю за студзень-люты — 21.924 мільярды беларускіх рублёў (удзельная вага гандлёвая абароту з краінамі СНД — 64 працэнты), сальда — адмоўнае ў памеры 4158 мільярдаў рублёў. «Мінус» вынікае як з гандлю з краінамі СНД, так і з гандлю з краінамі далёкага замежжа (у гандлі з далёкім замежжам на працягу мінулага года рэспубліка мела ўстойлівы «плюс». Апошнія даныя, такім чынам, сведчаць аб неспрыяльных тэндэнцыях, якія закранулі экспарт, аб зніжэнні экспартнага патэнцыялу).

Па стану на 1 сакавіка ў рэспубліцы было 2811 стратных прадпрыемстваў, або 31,8 працэнта абследаваных. Рэнтабельнасць галін эканомікі склала 7 працэнтаў (14,2 у 1995 годзе). Дэбіторская запазычанасць узрасла да 51,9 трыльёна рублёў, крэдыторская — да 62,9 трыльёна.

Зводны індэкс спажывецкіх цэн за сакавік адносна лютага склаў 102 працэнты, грашовыя даходы насельніцтва павялічыліся на 6 працэнтаў. У сакавіку сярэдняя заработная плата склала 1070 тысяч рублёў. Агульны аб'ём рознічнага гандлёвага абароту і платных паслуг павялічыўся ў першым квартале на 3 працэнты.

На канец сакавіка колькасць афіцыйна зарэгістраваных беспрацоўных складала 3,5 працэнта адносна эканамічна актыўнага насельніцтва.

ВІКТАР КУЧЫНСКІ ПЕРАЙШОЎ НА ВЫБАРНУЮ ПАСАДУ

Памочнік прэзідэнта краіны па асобых даручэннях Віктар Кучынскі з 6 мая звольнены ў сувязі з пераходам на выбарную пасаду. Распараджэнне аб гэтым выдаў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка. Як стала вядома карэспандэнту БЕЛТА, Віктар Кучынскі, які з'яўляецца дэпутатам Вярхоўнага Савета 13 склікання, будзе працаваць на пастаяннай аснове ў парламенцкай Камісіі па адукацыі, навуцы, культуры.

АДЧЫНІЛІСЯ ДЗВЕРЫ ДЛЯ НАРОДНАЙ І БАЯВОЙ СЛАВЫ

На Магілёўшчыне, у Чавусах, у самы пярэдадзень Дня Перамогі адчыніў свае дзверы раённы гістарычна-краязнаўчы музей. З шасці экспазіцыйных залаў тры прысвечаны перыяду Вялікай Айчыннай вайны.

Чым жа адметным вызначаецца новая культурна-асветніцкая ўстанова? З просьбай адказаць на гэтае пытанне мы звярнуліся да мастака Георгія Лойкі, які прыклаў шмат намаганняў для паспяховага мастацкага афармлення музейнай экспазіцыі.

— У памяшканні былога павятовага казначэйства размясціліся далёка не выпадковыя мастацкія творы. Дарагія мясцовым жыхарам экспанаты дапаўняюць работы вядомых майстроў. У прыватнасці, бюст земляка, вядомага савецкага разведчыка Льва Маневіча (аўтар — Заір Азгур), скульптурны партрэт першай у гісторыі Расійскай імперыі жанчыны-прафесара Кашаваравай-Рудневай (аўтар — Уладзімір Лятун), шэраг іншых работ.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ЦВІЦЕ ЧАРОМХА — ДА ПАХАЛАДАННЯ...

У нейкай ступені непрыемная заканамернасць — вяртанне халадоў у перыяд цвіцення садоў — паўтарылася і цяпер. Але не трэба страчваць надзею. Як паведаміла карэспандэнту БЕЛТА галоўны сіноптык камітэта па гідраметэаралогіі Тамара Цярэшчанка, ужо 9 мая чакаецца наступленне цяпла на паўднёвыя раёны рэспублікі, а 10 яно распаўсюдзіцца і на ўсю астатнюю тэрыторыю. Прычым тэмпература ў гэтыя дні ўзнімецца да 19—24 градусаў. І ўся частка месяца, што засталася, чакаецца цёплай, сярэдняя тэмпература будзе перавышаць узровень нормы на 2 градусы.

Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

«ГАРАЧЫ ТЭЛЕФОН»

ДОБРА І АВАНС У ПАРУ АТРЫМАЦЬ. ПРА ЗАРПЛАТУ ПАКУЛЬ І НЕ ПЫТАЙЦЕСЯ

«Гарачы тэлефон» «Звязды» — 68-28-72 — задаў свайму чытачу адно пытанне, абвастрыўшы ці не найгалоўнейшы клопат сённяшняга дня — своечасовую выплату зарплаты.

Паспрабаваць высветліць ісціну з уласным заробкам — гэта ваша права. Выкарыстайце яго. Няхай сабе і як адзін з нямногіх шанцаў.

Званкі на шэраг мінскіх прадпрыемстваў пераканалі ў наступным меркаванні, што выкрышталізавалася ў апошнія месяцы, а то можа і ў апошнія год-два. Людзі да нявыплаты зарплаты ставяцца даволі спакойна. Ці, можа, толькі вонкава навучыліся хаваць, заганяць у самы далёкі куток сваёй душы ўсялякія эмоцыі? Інакш як растлумачыць спакой чалавека, якому адно толькі абяцанкамі дураць галаву?

На Мінскім заводзе аўтаматычных ліній аванс (дзіўна толькі, чаму ў нас авансам называюць ужо заробленыя грошы) за красавік затрымалі на некалькі дзён — на тыдзень. І пра гэта трэба пісаць, гаварыць як пра ўзор, прыклад (сцвярджаю, што адзначаю гэта без усялякай іроніі). На іншых прадпрыемствах, у іншых установах тыдзень не з'яўляецца прадметам асаблівай заклапочанасці. Месцамі пра аванс і ўвогуле забываюцца. І што тут зробіш? А ёсць жа, між іншым, калектыўныя дагаворы наймальнікаў на працу і прафсаюзаў. Відаць, на паперы трэба пісаць пра тыднёвую аплату працы, тады, магчыма, адзін раз у месяц права на зарплату будзе ўлічана — вось пэўны плён і будзе дасягнуты.

Сярод званкоў «гарачага тэлефона» ўразіў наступны — ад нашага падпісчыка, шліфоўшчыка завода «Гарызонт» Анатоля Вікенцьевіча Доўнара. І вось што ён паведаміў: толькі на 50 працэнтаў выплачана зарплата за люты. Зірніце на каляндар: пасля лютага быў яшчэ сакавік. А ў маі, як мы разумеем, павінны плаціць за красавік. На што спадзяюцца на «Гарызонце»? Пытанне з разраду рытарычных, з тых, якія віснуць у паветры. Асабіста Анатоль Вікенцьевіч спадзяецца на тое, што на «Гарызонт» прыедзе Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка. Магчыма, тады, маўляў, зарплату нам усё ж выдадуць. Добра было б, калі б так і здарылася. Але ж хіба зможа Прэзідэнт штомесяц асабіста паўсюдна кантраляваць, як выплачваецца зарплата?

Нагадваем, што ў рэдакцыі «Звязды» працуе «гарачы тэлефон». Пра ўсе факты несвоечасовай выплаты зарплаты звоніце нам з 10 да 13 гадзін: 68-28-72. Чакаем!

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Зарэгістраваць шлюб — праблема: ЗАГСаў паблізу няма. Да бліжэйшага населенага пункта дабрацца няпроста — масты праз раку зруйнаваныя. Пераправіліся на лодцы. Мокры снег, вецер, сцюдзёныя пырскі рачной вады... Лодку закалыхала-закруціла, ледзь не затанулі. А крыўдна было б, пасля вайны...

Стаяў снежань 1945-га...

Вяселля не было, не да таго...

Аднак хіба маглі яны марыць, вяртаючыся на той жа лодцы ў часць, што праз пяць дзесяцігоддзяў [illegible] вяселле — залатое?..

І ў Яго, і ў Яе за плячамі была вайна. Уся вайна, з першага дня — да апошняга...

ТАНГА ЖЫЦЦЯ

Ён

Леанід Кірылавіч Палажэнцаў уступіў у вайну лейтэнантам, а скончыў — падпалкоўнікам. Яшчэ не было і сарака, калі стаў генералам.

Гэта энергічны, імпульсіўны чалавек з незвычайна маладымі вачамі і гучным (камандным!) голасам. Ён адмаўляецца ад маёй настойлівай просьбы расказаць пра сябе («Не люблю!») — і падрабязна апавядае пра слаўны шлях 11-й і 26-й дывізій, у саставе якіх ваяваў. Пра баявыя аперацыі, манеўры, удалых камандзіраў дывізій...

Генеральскі кіцель Леаніда Кірылавіча цяжкі ад узнагарод. [illegible] Генерал застаецца генералам...

Яна

Абаяльная, спагадлівая, далікатная Алена Аляксандраўна належыць да катэгорыі жанчын, пра якіх звычайна гавораць: «Яна ВЕЛЬМІ ЖАНЧЫНА...» Сапраўдная жаноцкасць — гэта нешта ўнутранае, што з цяжкасцю паддаецца апісанню.

...Я ведаю гэту чулую сям'ю не адзін год, [illegible] што Алена Аляксандраўна ваявала. [illegible] адна з нямногіх жанчын, узнагароджаная двума медалямі «За адвагу». А яшчэ — ордэнам Славы III ступені...

За ціхай жаноцкасцю, аказваецца, — мужнасць патрыёткі.

Чатыры гады яна была ў пяхоце. Пяшком прайшла ад Смаленска да Масквы, а потым — ад Масквы да Кёнігсберга.

— Ніколі нідзе я не ехала. Спаць хочацца, але мы на хаду навучыліся высыпацца. Ноччу прыціснемся адзін да аднаго — і ідзём, ідзём... Бывае, так стомішся — сілы няма, ногі самі падкошваюцца. У нас ездавым быў сімпатычны пажылы дзядзечка, Касьянчык, — шкадаваў мяне: «Ідзі, Леначка, сядзь на каня». Я кірую канём за ездавога, каб хаця 10—15 хвілін адпачыць. А напачатку і на кані сядзець не ўмела...

Чатыры гады пяшком ад Смаленска — да Масквы, а потым ад Масквы — да Кёнігсберга...

Ён

Выпускнік Омскага агульнавайсковага каманднага вучылішча Леанід Палажэнцаў у вайну ўступіў летам 41-га, у раёне Ржэва.

Баі пад Масквой былі цяжкія. Адступленні, акружэнні, неймаверна вялікія людскія страты... Аснову славутай 11-й гвардзейскай дывізіі складалі маскоўскія апалчэнцы — навукоўцы, выкладчыкі, інжынеры, артысты, студэнты... Іх, неабучаных вайсковай навуцы, адразу кінулі ў бой. Мала хто выжыў...

Сталін загадаў захаваць дывізію, уліць туды кадравыя палкі. Леанід Палажэнцаў камандаваў ротай.

Яна

У 41-м Лена Раманава закончыла дзесяць класаў. Аб'явілі вайну — добраахвотна пайшла на фронт, хаця ў ваенкамаце спачатку не хацелі і браць.

— Вам жа можна было і не ісці...

— І многім можна было не ісці. Людзі былі такімі адданымі Радзіме — зараз, калі сказаць пра гэта, моладзь, магчыма, і не паверыць. Такі патрыятызм!.. Мы пайшлі добраахвотна на фронт разам з Віктарам Чарняевым — ён быў у адным атрадзе з Зояй Касмадзям'янскай, таксама загінуў... Мая лепшая сяброўка Кацюша загінула ў акружэнні... Большасць не вярнулася з вайны.

...Калі закончыла курсы медыцынскіх сясцёр, немцы ўжо дайшлі да Смаленска. Туды яе і накіравалі.

Напачатку жудасна баялася крыві. Асвятленне: запраўленыя бензінам і падпаленыя гільзы ад снарадаў трымалі ў руках, пакуль хірург апераваў параненых, медсёстры — перавязвалі...

Калі Лена ўпершыню ўбачыла разарваныя жываты, адарваныя рукі, ногі — замест таго, каб хуценька перавязаць... страціла прытомнасць. Яе вынеслі з палаткі, а апрытомнеўшы, яна пачула: адправім дзяўчо ў Маскву... Не вытрымала, расплакалася: «Нікуды не паеду, я прывыкну!». Але другі раз... зноў яе выносілі з палаткі...

— Тады мне даручылі трымаць запаленую гільзу. У час аперацыі на імгненне зірну на кроў — і адварочваюся. Паступова прывыкла...

— А калі вы перасталі баяцца бамбёжкі?

— Чамусьці ніколі яе і не баялася. Ці дурныя былі — 18 гадоў?.. Думаеш: а, пранясе! Дый немагчыма баяцца болей, чым ты можаш баяцца... Настолькі прывыклі да бамбёжак — глядзіш у неба: самалёт кідае бомбу, але ты ўжо адчуваеш, трэба хавацца (ці хаця б прыціскацца да зямлі) альбо не. Патроху прыстасоўваліся, набывалі баявы вопыт.

Ён

— Леанід Кірылавіч, якая ваша самая дарагая ўзнагарода?

— Самая дарагая з 27-мі ваенных узнагарод — медаль «За баявыя заслугі», уручаў яе сам Калінін у снежні 1941 года.

— У вас столькі ўзнагарод?

— Восем ордэнаў (па два — Чырвонага Сцяга і Чырвонай Зоркі, тры ордэна Айчыннай вайны...) і медалі.

На фронце ўзнагароды звычайна ўручаліся ў баявым парадку — камандзірам дывізіі, корпуса і г. д. Для ўручэння ўзнагарод Масква выклікала ў асноўным Герояў Савецкага Саюза. Медаль «За баявыя заслугі» ўручаўся Леаніду Кірылавічу на ўзроўні «Залатой Зоркі» Героя.

У 1941-м, у час адступлення пад Масквой, узнагароды даваліся адзінкам — тым, хто вызначаўся асаблівай храбрасцю, воінскім майстэрствам. Рота Палажэнцава правяла бліскучую аперацыю: нечакана напала на варожую пазіцыю, узяла вёску, знішчыла вялікую колькасць фашыстаў. Палажэнцаў быў цяжка паранены, некалькі дзён — паміж жыццём і смерцю...

Ён перамог смерць. Гэта быў першы, але не адзіны яго паядынак з «жанчынай у белай вопратцы»: тройчы паранены ў вайну. «Два разы — цяжка і адзін раз — лёгка», — адразу ўдакладняе Леанід Кірылавіч.

— Лёгка — гэта як?

— Лёгкапараненых не адвозяць у шпіталь. Пасля аперацыі адляжышся пару тыдняў у медсанбаце — і ў строй. Мяне кантузіла... І зараз яшчэ некалькі асколкаў у патыліцы сядзіць...

«Лёгкае» раненне...

Яна

...Каля Смаленска адбылося яе «баявое хрышчэнне». У выніку наступлення фашыстаў трапіла ў акружэнне. З сяброўкай Кірай Вінаградавай сцягвалі параненых у адно месца. А немцы падышлі так блізка... Дзявацца няма куды.

— Выратаваліся цудам: нас з паранеными падабралі зенітчыкі, з імі выбраліся з акружэння... Потым яны загінулі — усе...

У снежні 41-га сяброўак прызначылі ў 75-ы стралковы полк 26-й дывізіі, у саставе якога прайшла праз усю вайну.

— Вы былі ў медсанбаце?

— Не, у санітарнай роце. Гэта ў палку, у баявой абстаноўцы, фактычна на перадавой.

У 1942 годзе ў газеце «Красноармейская правда» Заходняга фронту быў змешчаны артыкул пра геройскі ўчынак сяброўак Лены Раманавай і Кіры Вінаградавай. Вось невялікая вытрымка з яго:

«...Ішоў бой. Ад гарматных раскатаў закладвала вушы. У маленькай вёсачцы, дзе цудам уцалелі толькі чатыры хаты, абсталяваўся палкавы медыцынскі пункт. Да перадавой блізка — усяго паўтара кіламетра. Параненыя ідуць. Работы многа.

... Над вёскай з'явілася чарада фашысцкіх сцярвятнікаў. Іх было шмат. Пачалася бамбёжка... «Зажыгалка» ўпала на саламяны дах. Ён успыхнуў, як факел. А ў хаце былі параненыя. Яны маглі згарэць.

— Давай, давай, Леначка, хутчэй. Ну, яшчэ трошкі. Засталося некалькі чалавек.

Дом палаў. Дыміліся шынялі на дзяўчатах. Яны іх скінулі. Стала лягчэй. Твары пачарнелі ад дыму...»

За выратаванне параненых яна была ўзнагароджана медалём «За адвагу», а сяброўка Кіра — ордэнам Чырвонай Зоркі.

Ён

Пра вызваленне Беларусі, план «Баграціён» Леанід Кірылавіч расказвае падрабязна — і быццам пераносіцца ў той час:

— За Віцебск і Гарадок баі былі страшныя, мы панеслі велізарныя страты. Там зараз каля пяці тысяч магіл, у тым ліку магіла камандзіра дывізіі Каржанеўскага...

Калі мы вызвалілі Гарадок, з жахам убачылі дзве шыбеніцы. Віселі... дзеці, падлеткі. І дошчачка з надпісам: «Так будзе з кожным беларусам». Для салдат — гэта жудасная карціна. Нікога потым утрымаць было нельга — усё знішчалася.

У песні спяваецца — «ярость благородная...» Усе адступаючыя фашысцкія часці 75-ы полк 26-й гвардзейскай мотастралковай дывізіі «браў на сябе».

Гледзячы на злачынствы, учыненыя нямецка-фашысцкімі захопнікамі на беларускай зямлі, нашы войскі грамілі ворага бязлітасна. Хацелася як мага хутчэй вызваліць радзіму ад акупантаў...

На подступах да Кёнігсберга 26-я дывізія атакавала праціўніка, але немцы кінулі рэзервовую «блакітную» дывізію, і яна ўдарыла ў фланг. Ішлі вялікія баі...

Каб праясніць абстаноўку, неабходна было ўзяць «языка». Палажэнцаў пайшоў на аперацыю разам з разведчыкамі.

— Прынеслі палоннага, але якой цаной!.. Загінула некалькі чалавек, аднаму нагу адарвала, другому — руку... Я застаўся без калена...

Яна

На подступах да Кёнігсберга нашым войскам было складана.

— Параненых было вельмі многа, мы сабралі іх у адно месца — а немцы ўсё бліжэй і бліжэй. Што рабіць? Не кінеш параненых, не схаваешся... Ужо бачым, як прарываюцца фашысцкія танкі. Ні на што не спадзяваліся, думалася: усё, гэта канец...

— Уяўляю: сітуацыя экстрэмальная, вы зрабіць нічога не можаце, побач — бездапаможныя параненыя людзі. Але ж вы маглі выратавацца, інакш... Як растлумачыць, чаму вы не ўцяклі?

— А сумленне?.. Сумленне... Ты застанешся жывы, але ўсё жыццё будзеш пакутаваць, што кінула параненых людзей. Гэта б азначала, што я парушыла абавязак перад Радзімай...

Ім пашанцавала: праязджалі разведчыкі; на хаду ўскінулі параненых на падводу...

— Век не забуду... Параненых кідалі — каго як. А ў саміх потым і сіл не было ўзлезці, хлопцы нас усцягнулі.

За тое, што не кінула параненых, да апошняга выконвала свой воінскі абавязак, Алена Аляксандраўна была ўзнагароджана ордэнам Славы. Хаця рухала ёй, вядома, не імкненне да гонару і славы, а ўнутраны парыў, пра які калісьці гаварыў яшчэ Аляксандр Неўскі: «Душу положить за други своя...»

— Страляць часта даводзілася? — пытаюся ў кавалера ганаровага ордэна.

— Ні разу. Я нават зброю не хацела браць: не змагла б выстраліць у чалавека... У нас у палку былі толькі тры жанчыны, стралялі мужчыны...

Яны

Пазнаёміліся на танцах напрыканцы 1943 года ў час вызвалення Беларусі.

На танцах?..

Пасля баёў у дывізіі заставаліся адзінкі: шмат параненых, забітых... Дывізія ішла на папаўненне. І вось у час гэтай невялікай перадышкі байцы наладжвалі канцэрты самадзейнасці, танцы. У палку быў свой аркестр, «пахавальны ўзвод» называўся, бо асноўная яго місія — урачыста хаваць загінуўшых.

Яны пазнаёміліся на танцах. Як танцавалі яны — лёгка, прыгожа, забыўшыся на вайну...

Магчыма, каханне ўзнікла імгненна, як маланка? Хто ведае...

— Я чаму яе палюбіў? Яна была актыўная, баявая, справядлівая.

Алена Аляксандраўна какетліва перабівае:

— Лёня, ну скажы, што я была яшчэ і прывабная!

— Наконт «прывабная» — па-мойму, ты і зараз прывабная.

— А што значыць «прывабная» на вайне? Калі цяжка, калі штодня паходныя ўмовы?! — пытаюся.

— Калі жанчына добрасумленна адносіцца да службовых абавязкаў. Калі параненыя закідваюць штаб пісьмамі з падзякамі «сястрычцы»... Я думаў-думаў: мусіць, прыйдзецца жаніцца з такой, — усміхаецца Леанід Кірылавіч.

— Алена Аляксандраўна, а як удавалася падтрымліваць прыгажосць?

— Жанчына ёсць жанчына. Фуфайка, кірзавыя боты — велізарныя, непад'ёмныя, 40-га памеру... Тупаеш, як вярблюд. Але ўсё роўна стараліся... Калі наступалі ўжо тут, у Беларусі, вёсак амаль не было — усё папалена... Галаву памыць няма дзе — прыстасоўваліся ў палатках, зямлянках, у бліндажах. Памятаю, сагрэла вады, памыла галаву — і раптам аб'яўляюць паход. Нацягнула шапку, іду — а мароз, валасы лёдам пакрыліся...

— Даволі распаўсюджанае меркаванне: жанчыны, якія ваявалі, вялі «свабодны» лад жыцця. Вы ж самі гаварылі: толькі тры жанчыны, а побач — столькі маладых, баявых мужчын. І ўсім вы падабаецеся...

— Добра, што ўсім падабаешся! Калі падабаешся аднаму — гэта дрэнна, а калі ўсім — нават не ведаеш, каму перавагу аддаць... Разбэшчанасці я не бачыла. Там жа ва ўсіх навідавоку, зняслáвіш сябе. Калі я пайшла спаць у зямлянку — усе бачаць, іду я адна або не. Гэта як у сям'і — дый жылі мы адной сям'ёй: разам елі з кацялка, разам спалі ў палатцы... Якая ж там можа быць разбэшчанасць — на вачах ва ўсіх. Вядома, любілі — але сур'ёзна.

Кіра Вінаградава, напрыклад, усё жыццё пражыла з чалавекам, якога пакахала ў вайну...

У мірны час Л. К. Палажэнцаў займаў самыя розныя ваенныя пасады — у тым ліку камандзіра дывізіі, начальніка Ташкенцкага вышэйшага агульнавайсковага вучылішча («У Беларусі служаць больш як 500 выпускнікоў, некаторыя ўжо ў запасе — мы часта збіраемся на сустрэчы»), намеснікам начальніка штаба Туркестанскай акругі, намеснікам галоўнага саветніка на Кубе.

Дзевяць гадоў адпрацаваў у Беларусі намеснікам камандуючага войскамі па ВНУ і вайсковай падрыхтоўцы.

— У сям'і Леанід Кірылавіч таксама генерал? Кім вы сябе па званню адчуваеце побач з ім? — пытаюся ў жонкі.

— Яго амаль ніколі не было дома, з раніцы да ночы на рабоце... Ён не ведаў, у якім класе дзеці вучацца (аднойчы пайшоў на бацькоўскі сход і... трапіў не ў той клас). Тэлефон заўсёды на тумбачцы, ля ложка... Але ў сям'і мы ніколі не камандавалі адно адным. Усё грунтуецца на ўзаемаразуменні і ўзаемадапамозе.

* * *

Калі гучыць музыка ваенных гадоў, музыка святой барацьбы народнай, я думаю пра тых, дзякуючы каму мы можам слухаць гэтыя ўзрушана-пранізлівыя мелодыі. Мы павінны іх пачуць — каб лепш асэнсаваць сваю спадчыну і не дапусціць злачыннай падмены каштоўнасцей. Каб жыць сумленна і годна. Па-людску выканаць сваю жыццёвую партыю.

Таццяна ПАДАЛЯК.

КРАІНА НЕВЯДОМАГА САЛДАТА

Больш як паўстагоддзя мінула з таго часу, калі закончылася адна з самых жудасных войнаў у гісторыі чалавецтва — Вялікая Айчынная. Але астанкі колькіх воінаў раскіданы яшчэ па лясах, палях, балотах Белай Русі? Колькі жыхароў беларускіх гарадоў і вёсак да гэтага часу спрабуюць высветліць лёс бацькоў, братоў, родных і блізкіх, якія не вярнуліся з палёў бітваў?

Нялёгка адказаць на гэтыя пытанні. А часам і немагчыма. Дакладна нават невядома, колькі ўсяго савецкіх людзей загінула ў гады другой сусветнай вайны.

У рэгулярнай арміі хоць вёўся ўлік загінуўшых, існавалі спецыяльныя кнігі, але даныя, якія ў іх заносіліся, часцей за ўсё зводзіліся да аднаго запісу — «прапаў без весткі». Пад гэту катэгорыю траплялі і тыя, хто загінуў на полі бою, і байцы, што ваявалі затым у партызанскіх атрадах, і тыя ваеннаслужачыя, якія аказаліся ў палоне. Мала таго, не ўсе салдаты і афіцэры, вызваленыя саюзнымі войскамі, пажадалі вярнуцца на радзіму. Частка з іх перабралася ў Амерыку, Англію, некаторыя засталіся жыць у Еўропе. У нашых архівах яны па-ранейшаму лічыліся прапаўшымі без весткі ці загінуўшымі.

На памяці начальніка ўпраўлення па ўвекавечанню памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў (створанае ўказам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь пры беларускім ваенным ведамстве, яно адсвяткавала нядаўна гадавіну свайго існавання) Мікалая Ешчанкі ёсць менавіта такі выпадак.

У Дубровенскім раёне Віцебскай вобласці на брацкай магіле было выбіта прозвішча капітана Сапрыкіна. Пасля вайны гэтаму камандзіру батальёна за мужнасць і гераізм, праяўленыя ў апошнім баі, пасмяротна было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Але дзесьці ў сямідзесятыя гады высветлілася, што Сапрыкін жывы-здаровы, жыве ў Амерыцы. Аказваецца, ён не загінуў у тым баі, а быў цяжка паранены і страціў прытомнасць. Калі ж апрытомнеў, то зразумеў, што знаходзіцца ў палоне. Вызвалілі яго амерыканцы. Але вяртацца дадому афіцэр пабаяўся. Яшчэ свежымі былі ў памяці першыя месяцы вайны: адступленне, трыбунал, тэрмін. Пасля адбыцця яго — зноў накіраванне на фронт. За тое ж, што трапіў у палон да ворагаў, пакаранне магло быць больш суровым.

У сувязі з тым, што Герой Савецкага Саюза «не мог» у тыя часы жыць у Амерыцы, гэтага звання Сапрыкіна пазбавілі. Праўда, потым, калі пачалася перабудова, яму прысвоілі яго зноў. Але Сапрыкін ужо памёр. Будучы ў той час начальнікам аддзела рэспубліканскага ваенкамата, Мікалаю Міхайлавічу Ешчанку прыходзілася займацца пытаннямі магчымасці перавозкі астанкаў героя на Віцебшчыну. Амерыканскія ветэраны другой сусветнай вайны згадзіліся аплаціць усе расходы. Мы ж абяцалі адправіць у Злучаныя Штаты звычайны камень з Мурманска, які стаў бы помнікам амерыканскім воінам, што не вярнуліся з марскіх паходаў. Развал Саюза перакрэсліў усе планы.

Так што сумаваць упраўленню сёння не прыходзіцца. Нядаўна сюды звярнулася жанчына з просьбай знайсці яе брата, які аказаўся пасля вайны ў амерыканскім штаце Нью-Джэрсі. Больш яна нічога пра яго не ведае.

— У такіх выпадках мы адкідваем палітычныя аспекты, — гаворыць мне Мікалай Міхайлавіч, — таму што ўпраўленне выконвае хрысціянскую місію ўвекавечання памяці і пошук прапаўшых без весткі.

А наогул, займацца супрацоўнікам гэтай крыху незвычайнай (як камусьці здасца) дзяржаўнай структуры прыходзіцца вельмі многім. Для таго, каб увекавечыць памяць абаронцаў Айчыны, мала ўзвесці мемарыяльны комплекс, трэба яшчэ знайсці астанкі загінуўшых воінаў. А для гэтага прыходзіцца даследаваць архівы, вывучаць пісьмы жывых сведак вайны, праводзіць разведку аб'ектаў пошукавых работ, апытваць мясцовых жыхароў. Указам Прэзідэнта Беларусі ў рэспубліцы сфарміраваны спецыялізаваны пошукавы батальён, які займаецца пошукам астанкаў загінуўшых воінаў. Такога унікальнага падраздзялення няма ні ў адной дзяржаве былога Саюза, ды, бадай, і ў свеце. Складаецца батальён з трох рот, якія дыслацыруюцца ў Мінску, Віцебску і Гродне.

Толькі за год свайго існавання салдаты батальёна знайшлі 390 астанкаў загінуўшых байцоў. І гэта нягледзячы на тое, што спецыялізаванае падраздзяленне не гналася за колькаснымі паказчыкамі. Галоўная задача, якая стаяла перад упраўленнем у мінулым годзе, заключалася ў тым, каб навучыць салдат і афіцэраў правільным, граматным і прафесіянальным дзеянням. Ніякай спецыяльнай літаратуры ў рэспубліцы не было. Прыйшлося распрацоўваць яе самім. Браўся на ўзбраенне і багаты вопыт грамадскіх пошукавых аб'яднанняў. Акрамя гэтага, ваеннаслужачыя батальёна атрымлівалі навыкі сапёрнага рамяства. Бо пошук загінуўшых воінаў звязаны з рызыкай для жыцця. Напрыклад, у час пошукавых работ у Уздзенскім раёне, ля вёскі Касцюкі, паблізу дарогі пошукавая рота падняла з зямлі астанкі дзесяцярых чырвонаармейцаў. У дзевяці з іх былі праржавелыя гранаты з увінчанымі запаламі.

Небяспечная работа. Цяжкая. Не заўсёды ўдаецца па астанках загінуўшых байцоў устанавіць іх прозвішчы. Не ў кожнага з воінаў ёсць пры сабе медальён. Але калі нават яны і ёсць, то ўкладышы не заўсёды аказваюцца запоўненымі. Адны байцы не паспявалі гэтага зрабіць, другія — наўмысна не запаўнялі «смяротнічкі», лічачы, што абавязкова застануцца тады ў жывых. Бывае, медальёны прыходзяць у непрыгоднасць. Эксперты не могуць прачытаць прозвішчы іх уладальнікаў.

Здаралася і такое: пачынае рота даследаванне аб'екта, а ў хуткім часе высвятляецца, што тут ужо пабывалі пошукавікі-самавукі. Сярод раскіданых астанкаў, амуніцыі можна, зразумела, знайсці і медальёны, дакладней, тое, што ад іх засталося пасля неахайнага іх ускрыцця дзіцячымі рукамі. Зразумела, ні аб якой ідэнтыфікацыі асобы размовы тады быць не можа.

Сёння ў рэспубліцы існуе думка: а можа не варта трывожыць прах мёртвых? Няхай сабе ляжаць у месцах апошняга супакою. Мікалай Ешчанка не згодны:

— Размова ідзе не аб ускрыцці магіл на могілках. Салдаты загінулі на палях бітваў. Сёння на іх касцях сеюць хлеб, вядуць гаспадарчыя работы. Часта здараецца, што астанкі нашых воінаў рассыпаюцца ў прах пад гусеніцамі экскаватараў і бульдозераў.

Работа ўпраўлення не застаецца незапатрабаванай. Аб яго існаванні вядома нават далёка за межамі нашай рэспублікі. Бо ляжаць у беларускай зямлі астанкі нямецкіх, італьянскіх, салдат іншых дзяржаў. Знаходзяць воіны спецыялізаванага батальёна і астанкі байцоў першай сусветнай вайны.

Дарэчы, не так даўно пастановай Кабінета Міністраў Беларусі зацверджаны дагавор з Польшчай, які прадугледжвае захаванне абодвума бакамі воінскіх магіл і догляд іх. Аналагічны дакумент распрацоўваецца з Германіяй. Начальнік упраўлення па ўвекавечанню памяці абаронцаў Айчыны пабываў нядаўна па запрашэнню нямецкага боку ў ФРГ. Адразу кінулася ў вочы, у якім стане ўтрымліваюцца там могілкі расійскіх салдат яшчэ з часоў першай сусветнай.

Увекавечанне памяці салдат і афіцэраў, якія загінулі ў лакальных канфліктах, пошук прапаўшых без весткі — таксама сфера дзейнасці ўпраўлення. Нядаўна Мікалай Ешчанка сустрэўся з аташэ пасольства ЗША па справах ваеннапалонных і прапаўшых без весткі Джэймсам Робертам Бішопам. Дзякуючы намаганням амерыканцаў мы атрымалі звесткі аб трынаццаці ваеннаслужачых, ураджэнцах Беларусі, якія прапалі без весткі ў Афганістане. Магчыма, у чымсьці гэта інфармацыя няпоўная, але, безумоўна, яна мае для нас вялікую цікавасць.

Калі я пакідаў кабінет Мікалая Міхайлавіча, ужо ля дзвярэй абярнуўся і спытаў: ці не думае ён аб тым часе, калі патрэба ва ўпраўленні ў рэспубліцы адпадзе? Увекавечаны, нарэшце, будуць усе абаронцы Айчыны, вернуцца з небыцця сыны Беларусі...

Начальнік упраўлення, працягнуўшы мне нейкую паперку, растлумачыў:

— Вось зусім нядаўна са Смалявіч звярнулася да нас маці падпалкоўніка Уладзіміра Чысцякова. Просіць дапамагчы адшукаць яе сына. Пакуль вядома толькі, што ў 1991 годзе, яшчэ да развалу Саюза, начальнік Мардакердскага раённага аддзела КДБ падпалкоўнік Уладзімір Мікалаевіч Чысцякоў прапаў без весткі пры выкананні службовага абавязку ў Нагорным Карабаху. Мы робім усё магчымае, каб высветліць лёс нашага земляка. Гэта наш абавязак.

Аляксандр МАКАРАЎ.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Легендарны беларус, якога не хочуць прызнаць на радзіме

Мемарыял у Трэптаў-парку ў Берліне вядомы ва ўсім свеце. Фігуру салдата з дзяўчынкай на руках у самой Германіі звязваюць з подзвігам мінчаніна Трыфана Лук'яновіча.

На вуліцы Эльзенштрасэ стаіць памятны знак з надпісам: «Трыфан Андрэевіч Лук'яновіч, старшы сяржант Савецкай Арміі, выратаваў на гэтым месцы 29 красавіка 1945 года нямецкае дзіця ад куль эсэсаўцаў. Праз пяць дзён пасля гэтага гераічнага ўчынку ён памёр ад цяжкіх ран. Вечны гонар і слава яго памяці».

«Звязда» неаднаразова ўзнімала пытанне аб тым, што адну з вуліц Мінска варта было б назваць імем Трыфана Лук'яновіча. І ў гэтай ініцыятыве нас падтрымалі шматлікія чытачы, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны.

Аднак у чым праблема? Тут, на радзіме, Лук'яновіча лічаць... легендай: не захавалася дакументаў — значыць не было такога чалавека. Цалкам апраўданая ва ўмовах мірнага часу аргументацыя, мяркуем, не можа быць прынята за абсалют, калі размова ідзе пра вайну.

...У рэдакцыю пазваніў Георгій Лукіч Сасноўскі, дырэктар музея «БелВАР»:

— У газеце «Вечерний Минск» за 4 красавіка змешчаны артыкул, дзе сцвярджаецца, што Лук'яновіч — легенда і не трэба ўвекавечваць яго імя... Ну як жа так?!

Артыкул, які надзвычай абурыў ветэранаў, змешчаны ў рубрыцы «Белыя плямы гісторыі» і называецца «Дык усё-такі легенда?» Адметна (і прыемна), што дырэктар Белдзяржмузея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны Генадзь Баркун паставіў *не кропку, а пытальнік у загалоўку* матэрыяла. Супрацоўнікі музея правялі вялікую пошукавую работу — у архівах Лук'яновіч не значыцца. А таму музей «не можа падтрымаць ініцыятыву Камітэта ветэранаў вайны г. Мінска аб прысваенні адной з вуліц горада імя Лук'яновіча... Сярод герояў-беларусаў дастаткова імёнаў, чые подзвігі заслугоўваюць таго, каб народ іх ведаў, памятаў і захоўваў у помніках, мемарыяльных дошках, назвах вуліц».

У спісах — не значыцца... Але — пачакайце!

Георгій Сасноўскі, які званіў у рэдакцыю, — герой майго нарыса «Я вярнуўся на зямлю з таго свету...» У 1943-м ён быў... пахаваны і, смяротна паранены, выбраўся з магілы. Калі ў 70-х гадах ён паслаў запыт у Падольск у ваенны архіў на сябе самога (неабходна была даведка), то атрымаў адказ: забіты і пахаваны ў 43-м...

Вось вам і архіўны дакумент!.. Сасноўскі працуе на прадпрыемстве, на якім да вайны працаваў Лук'яновіч (гэта былы мінскі радыёзавод, не выпадкова на адным з карпусоў можна ўбачыць гарэльеф Заіра Азгура з выявай салдата з дзяўчынкай на руках). Георгій Сасноўскі, які сапраўды вярнуўся на зямлю з таго свету, хоча, каб вярнуўся з бяспамяцтва і наш зямляк Трыфан Лук'яновіч...

У музеі «БелВАР» сабраны дзесяткі пісьмаў ад франтавікоў, якія былі відавочцамі подзвігу нашага земляка, ведалі Трыфана Андрэевіча асабіста. Ну не маглі ж дзесяткі людзей з розных гарадоў і вёсак былога Саюза нейкім дзіўным чынам згаварыцца і выдумаць чалавека, якога не было!..

Безумоўна, быў беларус, які ў апошнія дні вайны цаной уласнага жыцця выратаваў нямецкае дзяўчо — дачку свайго ворага (вайна ж на той час яшчэ не скончылася). Таму трэба прыняць і прызнаць свайго земляка. Гэта наш гонар, наша слава — і нельга дэманстраваць перад усім светам непарушнае пакланенне перад паперкай як ісцінай у апошняй інстанцыі. Вайна шмат чаго наварочала, наблытала, і падзеі паўвекавой даўнасці немагчыма вымяраць крытэрыямі падручніка логікі.

Можна падысці да праблемы і з іншага боку: а калі Лук'яновіч — і сапраўды легенда?..

Калі б легенда хадзіла, скажам, пра амерыканца ці француза, ніякага пытання наогул не паўставала б — якая нагода для прапаганды нацыянальнага характару, з якім захапленнем ухапіліся б за легенду! Ды, бадай што, прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей — таксама.

У многіх краінах свету пастаўлены помнікі нават літаратурным героям — тым, якія выражаюць дух нацыі, менталітэт народа (Дон Кіхот і Санча Панса, Том Соер і Гекльберы Фін, Русалачка...)

Як жа дзіўна ўладкаваны мы, беларусы, калі не разумеем элементарных рэчаў!.. Горка, крыўдна і балюча, што аксіёмы мы ператвараем у недаказальныя тэарэмы.

Пра беларуса ходзяць легенды — дык будзем ганарыцца!.. Будзем расказваць дзеткам, якія падрастаюць і якія яшчэ прыйдуць у гэты свет, пра мужнага сына нашай зямлі.

Нельга адракацца ад свайго героя, неабходна прыняць і прызнаць земляка — хаця б назваўшы ў яго гонар вуліцу. Гэта будзе даніна павагі і памяці не толькі высакароднаму, гуманнаму ўчынку Лук'яновіча, але і ўсім тым, хто не вярнуўся з вайны, хто прапаў без вестак на франтах Вялікай Айчыннай і чыім родным ваенныя архівы дагэтуль выдаюць даведкі «У спісах не значыцца»...

Таццяна ПАДАЛЯК.

СЛАВА САПЁРА

Яны сустрэліся ў Мінску праз многа гадоў пасля Вялікай Айчыннай вайны. Сустрэліся, уважліва паглядзелі адзін на аднаго.

— Вы, Міхаіл Ціхановіч, калі не памыляюся? — спытаў адзін з іх.

— Так, ён і ёсць. А вас, таварыш, штосьці не прыпамінаю...

— У шпіталі разам ляжалі... У канцы вайны, у Кракаве...

— Пачакайце-пачакайце... Там мы хадзілі ў заапарк, галодных звяроў карміць?! Дык вы Мікалай Лісіца!

— Вось і сустрэліся, зямляк ты мой дарагі.

Размова франтавых сяброў працягвалася ўжо за кубкам гарбаты. Ім было пра што ўспомніць, было чым падзяліцца. Былы ваенны сапёр старшы сяржант запасу Міхаіл Рыгоравіч Ціхановіч расказаў аб тым, як склаўся яго пасляваенны лёс.

— Да вайны працаваў трактарыстам на Міншчыне. А вось цяпер палюбілася прафесія тынкоўшчыка-абліцоўшчыка, — задумліва разважаў Міхаіл Ціхановіч. — А на вайне, як ты, Мікалай Федасеевіч, памятаеш, я быў простым сапёрам. І па роду сваёй дзейнасці даводзілася не раз выратоўваць тое, што фашысты спрабавалі разбурыць...

І нахлынулі ўспаміны...

Гарачым летам 1943 года паблізу горада Сеўска, што размешчаны на самым выгіне Курскай дугі, ён, радавы сапёр узвода інжынернай разведкі, разам з баявымі сябрамі амаль кожную ноч прабіраўся на пярэдні край, каб выявіць і абясшкодзіць міны і іншыя «сюрпрызы», зрабіць у варожых умацаваннях праходы для нашых танкаў, артылерыі і пяхоты.

Як правіла, за сапёрамі ішлі разведчыкі. Яны былі гатовы ў любую хвіліну падтрымаць сваіх баявых сяброў, а калі спатрэбіцца — захапіць «языка» або знішчыць ворага.

У небе раз за разам успыхваюць асвятляльныя ракеты. У такія імгненні сілуэты сапёраў і разведчыкаў заміраюць на месцы, зліваюцца з зямлёй. І як толькі патухалі ў паветры ракеты, яны зноў працягвалі рух наперад. Салдаты ў такіх выпадках думалі толькі аб адным — як мага хутчэй дапаўзці да варожых мінных палёў і дакладна выканаць загад.

Сапёр Міхаіл Ціхановіч працаваў на пярэднім краі не з мінашукальнікам, а са звычайным жалезным шчупам. З дапамогай такога шчупа абследаваўся кожны сантыметр зямлі...

Вось востры наканечнік ледзь дакрануўся да нейкага прадмета, і сапёр інжынернай разведкі дакладным, як у хірурга, рухам рук здымае слой земляной маскіроўкі, нашчупвае ўзрывальнік і асцярожна выкручвае яго.

«Так і ёсць — проціпяхотная, націскнога дзеяння», — заключае сапёр інжынернай разведкі. Такія міны вораг, як правіла, ставіць у шахматным парадку. За першай знойдзена другая, трэцяя, дзесятая, дваццатая... Сапёр не мае права на памылку. Вядома, чым гэта канчаецца...

У тую ноч іх група нечакана сутыкнулася з варожай разведкай. Але сапёры перахітрылі фашыстаў. Прытаіліся, прапусцілі варожых лазутчыкаў наперад. А потым нечакана напалі на праціўніка з тылу. Такім чынам змаглі не толькі абясшкодзіць разведчыкаў, але і захапіць некалькі «языкоў» і даставіць іх у штаб дывізіі.

Пасля таго ўдалага пошуку на грудзях сапёра інжынернай разведкі з'явіўся першы ордэн Чырвонай Зоркі. Вылазкі на варожыя мінныя палі працягваліся. Аб выніках дзеянняў сапёраў можна было меркаваць па такому прыкладу: толькі адзін узвод, у якім служыў Міхаіл Ціхановіч, амаль за месяц змог абясшкодзіць больш за тысячу мін і «сюрпрызаў» рознага прызначэння. І камандаванне па вартасці ацаніла подзвіг сапёраў інжынернай разведкі. На грудзях воіна-беларуса Міхаіла Ціхановіча заззяў ордэн Айчыннай вайны І ступені.

Разбіўшы фашыстаў пад Сеўскам, на самым выгіне Курскай дугі, нашы часці перайшлі ў рашучае наступленне і хутка выйшлі да берагоў Дняпра. І тут зноў вызначыўся сапёр інжынернай разведкі Ціхановіч. Сотні мін абясшкодзіў воін-беларус на пярэднім краі, зрабіў дзесяткі праходаў для нашых танкаў, артылерыі, пяхоты. Выратаваў дзесяткі мастоў, мноства дамоў у час вызвалення Кіева, Жытоміра і іншых гарадоў і населеных пунктаў.

У раёне Жытоміра фашысты паспрабавалі контратакаваць нашы часці. Увялі ў бой сотні танкаў і мотапяхоты. Ад сапёраў у такой сітуацыі спатрэбілася асаблівае майстэрства, каб аператыўна апярэдзіць ворага. Сапёры ўзвода лейтэнанта Белазёрава (а іх было ўсяго дзевятнаццаць чалавек) змаглі ў кароткі час устанавіць мінныя загароды, на якіх падарваліся больш за дзесятак «тыграў», «пантэр» і «фердынандаў». Прарыў ворага быў спынены. Прычым сапёры змаглі ў цяжкіх умовах бою няспынна манеўраваць, праяўляць кемлівасць, вынаходлівасць і адвагу і разам з пехацінцамі агнём з аўтаматаў адбівацца ад насядаўшых гітлераўцаў.

— Дарэчы, больш за трыццаць танкаў і бронетранспарцёраў страціў вораг у тых баях і не змог спыніць наступальнага парыву нашых войскаў, — успамінае Міхаіл Ціхановіч.

Цяжка было трымаць абарону за Одэрам. Вораг нёс вялікія страты, але ўвесь час спрабаваў таранным ударам танкаў адкінуць нашы падраздзяленні за водны рубеж.

Аб геройчных справах сапёраў 322-й стралковай дывізіі ведаў увесь асабовы састаў фронту. Два ордэны Славы III і II ступені атрымаў Міхаіл Ціхановіч за праяўленую мужнасць пры вызваленні брацкай Польшчы. Сапёры ўзвода лейтэнанта Белазерава, у якім служыў воін-беларус, атрымалі загад: захапіць і размініраваць мост, які знаходзіцца на галоўным напрамку наступлення дывізіі на Берлін. Іх падтрымалі агнём артылерыя і самаходныя ўстаноўкі. Загад быў выкананы: мост аказаўся ў руках нашых воінаў. Тады фашысты вырашылі знішчыць невялікую групу савецкіх воінаў. Некалькі гадзін працягваўся няроўны бой. Большасць сапёраў загінула. Але жывыя не адступілі ні на крок.

— У тым баі загінуў лейтэнант Белазёраў, — успамінае Міхаіл Рыгоравіч, — і мне давялося прыняць камандаванне на сябе. Да дзесятка атак адбілі мы, знішчылі каля сотні гітлераўцаў, падбілі чатыры варожыя танкі і тры самаходныя гарматы. Ранены былі ўсе, хто застаўся ў жывых. На зыходзе дня цяжкае раненне атрымаў і я. На шчасце, падаспела падмацаванне. І ўжо знаходзячыся ў палявым шпіталі, я даведаўся, што ўзнагароджаны ордэнам Славы І ступені і стаў поўным яго кавалерам!

...Былыя воіны-франтавікі ўсё ўспаміналі і ўспаміналі аб баях і паходах, баявых пабрацімах. Расказаў аб сабе і былы ваенфельчар Мікалай Федасеевіч Лісіца. Пасля вайны ён закончыў ардынатуру, стаў вучоным-медыкам. Цяпер ён жыве ў Маскве.

Міхаіл Рыгоравіч Ціхановіч да выхаду на пенсію многа гадоў адпрацаваў спецыялістам-плітачнікам у былым будаўнічым упраўленні Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі. Мае многа ўзнагарод за працоўныя справы.

Не, не старэе душой ветэран-франтавік. Ён і па сённяшні дзень у страі. Жыве ў горадзе-героі Мінску. Поўны кавалер ордэнаў Славы Міхаіл Рыгоравіч Ціхановіч — часты госць у школах, на прызыўных пунктах ваенкамата. Яму ёсць пра што расказаць моладзі аб тым, як ён абараняў Радзіму...

Іван ЦІТОЎ,
ветэран вайны і працы.

УКАЗ
ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 165
Аб звальненні ў запас ваеннаслужачых, якія выслужылі ўстаноўленыя тэрміны ваеннай службы, і аб чарговым прызыве грамадзян на тэрміновую ваенную службу ў маі--ліпені 1996 г.

1. Звольніць у запас з Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, пагранічных войскаў, унутраных войскаў Міністэрства ўнутраных спраў, чыгуначных войскаў і іншых воінскіх фарміраванняў Рэспублікі Беларусь ваеннаслужачых тэрміновай службы, якія выслужылі ўстаноўленыя тэрміны ваеннай службы.

Прызваць у маі--ліпені 1996 г. на тэрміновую ваенную службу ва Узброеныя Сілы Рэспублікі Беларусь, указаныя войскі і іншыя воінскія фарміраванні Рэспублікі Беларусь грамадзян Рэспублікі Беларусь мужчынскага полу, якім да дня прызыву споўнілася 18 гадоў і якія не маюць права на адтэрміноўку, а таксама грамадзян старэйшага прызыўнога ўзросту, якія страцілі права на адтэрміноўку.

2. Мясцовым выканаўчым і распарадчым органам забяспечыць прызыў грамадзян на тэрміновую ваенную службу ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

3. Міністэрству абароны накіраваць прызыўнікоў ва Узброеныя Сілы Рэспублікі Беларусь, пагранічныя войскі, унутраныя войскі Міністэрства ўнутраных спраў, чыгуначныя войскі і іншыя воінскія фарміраванні Рэспублікі Беларусь згодна з дадаткам.

Устанавіць, што прызыўнікі, якія:

закончылі ў 1996 годзе навучанне на падрыхтоўчых аддзяленнях вышэйшых навучальных устаноў, а таксама здалі выпускныя экзамены ў навучальных установах, прыроўненыя ва ўстаноўленым парадку да ўступных экзаменаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы, але не паступілі на вучобу, накіроўваюцца на ўкамплектаванне войскаў з 10 па 20 жніўня 1996 г.;

пацярпелі ад вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС накіроўваюцца для праходжання ваеннай службы ў воінскія часці, што не звязаны з крыніцамі іанізуючага выпраменьвання, звышвысокімі частотамі, кампанентамі ракетнага паліва і не знаходзяцца на радыеактыўна забруджаных тэрыторыях.

4. Упраўленню Беларускай чыгункі забяспечыць выдзяленне па заяўках Міністэрства абароны неабходнай колькасці месцаў у пасажырскіх вагонах для перавозкі прызыўнікоў.

5. Органам унутраных спраў па прадстаўленнях ваенных камісарыятаў прымаць меры да вышуку асоб, якія ўхіляюцца ад прызыву на тэрміновую ваенную службу, і да забеспячэння яўкі іх на прызыўныя пункты.

6. Ваенным камісарыятам на ўказаных асоб накіроўваць матэрыялы ў органы пракуратуры для прыцягнення да адказнасці ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

6. Міністэрству абароны да 15 верасня 1996 г. прадставіць Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь інфармацыю аб выніках прызыву.

7. Гэты Указ уступае ў сілу з дня яго апублікавання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.
7 мая 1996 г.
г.Мінск.

ДЭМАКРАТЫЯ І ДЗЯРЖАЎНАЕ КІРАВАННЕ

З праектам прадстаўніцтва ААН у Рэспубліцы Беларусь «Дэмакратыя, дзяржаўнае кіраванне і ўдзел» азнаёміліся кіраўнікі парламенцкіх камісій на сустрэчы, якая прайшла пад старшынствам першага намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета Васіля Новікава.

Старшыня ААН у Беларусі Павел Крал праінфармаваў дэпутатаў аб рабоце рэгіянальнай ПРООН, накіраванай у першую чаргу на развіццё дэмакратыі. Вырашэнню гэтай задачы спрыяе і прадстаўлены праект. Яго мэтай з'яўляецца аказанне тэхнічнага садзейнічання па падтрымцы інстытутаў дэмакратыі, стварэнне эфектыўнай інстытуцыйнай і прававой сістэмы абароны правоў чалавека і дэмакратыі. Акрамя таго, сюды ўваходзяць падрыхтоўка і распрацоўка праграм, якія садзейнічаюць росту прафесіяналізму парламентарыяў, прадстаўнікоў мясцовых уладаў, дзяржаўных служачых. Праект мае на мэце кансультацыйную дапамогу па арганізацыі структуры і работы парламента, аказанне яго камісіям арганізацыйнай падтрымкі ў эканамічнай, сацыяльнай і іншых абласцях, стварэнне даследчыцкага і інфармацыйнага цэнтраў і іншыя мерапрыемствы, накіраваныя на ўзмацненне цэнтральнай ролі парламента ў дэмакратычным грамадстве.

У ходзе сустрэчы была дасягнута дагаворанасць аб далейшым расшырэнні супрацоўніцтва. Беларускі бок выказаў сваю зацікаўленасць ва ўдзеле ў прадстаўленым праекце. У прыватнасці, у падключэнні да міжнароднай камп'ютэрнай сеткі INTERNET, якая дасць магчымасць атрымліваць звесткі аб дзейнасці парламентаў свету і іншых урадавых і няўрадавых арганізацый, а таксама інфармаваць сусветную грамадскасць аб рабоце Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Прэс-служба ВС РБ—БЕЛТА.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
АБ УНЯСЕННІ ДАПАЎНЕННЯЎ У ПАРАДАК ДНЯ ПЕРШАЙ СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ТРЫНАЦЦАТАГА СКЛІКАННЯ

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Уключыць у парадак дня першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь трынаццатага склікання наступныя пытанні:

1. Аб праекце Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб выніках правядзення выбараў дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па Віцебскай-Горкаўскай выбарчай акрузе № 61 і Дзяржынскай выбарчай акрузе № 230 г.Мінска».

2. Аб праекце Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Пастанову Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб зацвярджэнні Палажэння аб памочніку—сакратару народнага дэпутата Беларускай ССР».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С.ШАРЭЦКІ.
19 красавіка 1996 г., г.Мінск.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
АБ УЗНАГАРОДЖАННІ СКАРУПЫ З. М. ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

За шматгадовую добрасумленную працу ў органах дзяржаўнага кіравання ўзнагародзіць начальніка ўпраўлення арганізацыйна-кадравай работы Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Скарупу Зянона Мікалаевіча Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ.
24 красавіка 1996 г., г. Мінск.
№ 212-XIII.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
АБ УЗНАГАРОДЖАННІ КАРАВАЯ У. С. ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

За шматгадовую плённую дзейнасць па развіццю судовай сістэмы рэспублікі, значны асабісты ўклад ва ўмацаванне законнасці і правапарадку ўзнагародзіць Старшыню Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь Каравая Уладзіміра Сяргеевіча Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ.
6 мая 1996 г., г. Мінск.
№ 262-XIII.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
АБ УЗНАГАРОДЖАННІ ГІРУЦЯ М. І. ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

За шматгадовую добрасумленную працу, актыўную дзяржаўную і грамадскую дзейнасць і ў сувязі з 60-годдзем з дня нараджэння ўзнагародзіць дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Гіруця Мечыслава Іванавіча Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ.
6 мая 1996 г., г. Мінск.
№ 261-XIII.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
АБ УЗНАГАРОДЖАННІ ГОЛАДА У. С. ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

За шматгадовую плённую працу ў галіне журналістыкі ўзнагародзіць галоўнага рэдактара часопіса «Вестник Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь» Голада Уладзіміра Сямёнавіча Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ.
6 мая 1996 г., г. Мінск.
№ 263-XIII.

«ЧОРНАЙ ВЯСНЕ НАПЕРАКОР»

«Мой Гомель прыгожы заўсёды, у любы час года. І ў холад, і ў гарачыню, у дождж і пасля дажджу, днём і ноччу, у маладзік і ў поўню, зімой і летам, ён заўсёды прыгожы, мой родны, мой любімы горад. [illegible] у храме, расфарбоўвае яго вуліцы, запальвае шматлікія свечкі каштанаў, надаючы асаблівае хараство і урачыстасць гораду. Здаецца, што і ў людскіх сэрцах раставае лёд, адграваюцца яны ад незлічоных гэтых крохкіх вясновых свечак пасля доўгай і суровай зімы, якая [illegible] ў нашых душах...»

[illegible]

З сачыненняў дзяўчыны, чые хваробы звязаны з праяваннем на забруджаных радыенуклідамі тэрыторыях.

Малюнкамі з гэтых слоў пачыналася выстаўка «Чорнай вясне наперакор», якую арганізавала асацыяцыя «Дапамога Гомелю». Выстаўка прайшла ў Доме дружбы, але ўжо паступіла прапанова прадоўжыць яе ў Чырвоным касцёле. Былі і творчыя прапановы яе ўдзельнікам.

Куратар выстаўкі і кіраўнік асацыяцыі Аляўціна Максіменка зусім не прафесіянал у арганізацыйных справах. Яна ўсяго толькі маці хворай дзяўчынкі, таму і вырашыла аб'яднаць у асацыяцыю людзей, на лёсах якіх таксама адбілася бяда. І дапамагаць ім як толькі можна — працай, увагай, творчасцю. Выстаўка, што прывезлі гамяльчане ў Мінск, — таксама дапамога людзям, якія прынялі ў ёй удзел.

Надзея Міхаленка, пенсіянерка, цудоўная рукадзельніца. Яе творы, выкананыя ўласнымі рукамі, нагадваюць пра Дом. Магчыма таму і сабраліся вакол яе дзеткі-інваліды, якім майстрыха перадае свае сакрэты. Сама, пакутуючы ад хвароб, вучыць маленькіх дзяўчынак, як знайсці сваю справу на зямлі.

Антаніна Восіпава на выстаўцы прадставіла пейзажы, зроб[illegible]ленні з бярозы. [illegible]

[illegible] большае за Насціна!

На карціне Насцінай мамы дзяўчынка выпраменьвае пяшчотнае і трапяткое ззянне, нібы той анёл, што сышоў на зямлю насустрач таямнічай Будучыні. Мастачка Анжаліка Шабалтас з усяго нашага няпростага жыцця выбірае вытанчаную прыгажосць. Чаму? Таму што Чалавек можа наталіцца толькі прыгажосцю. І менавіта яна дае моц адкінуць знясільваючыя думкі пра далейшы лёс сваёй сям'і, дачушкі. І, пераступаючы цемру, трапіць адразу ў святло.

Радасныя, светлыя творы, прадстаўленыя на выстаўцы, быццам бы прыехалі і не «адтуль».

— Мы прыехалі, каб сказаць: мы жывыя, — кажа Аляўціна Максіменка. — Сёння сцвярджаюць, што можна жыць і ў яшчэ горшых умовах. Нас запіхваюць у вузкі калідор «трэба». Але трэба перш за ўсё заставацца Чалавекам і клапаціцца пра чалавечае, пра будучыню. І мы мяркуем, што дзеля гэтага трэба ствараць...

Ларыса ЦІМОШЫК.

ПАМЯЦЬ АБ ВАЙНЕ — У СЭРЦАХ І КНІГАХ

Прэзентацыя кнігі «Памяць усенародная» адбылася 6 мая ў Кабінеце Міністраў рэспублікі. Запрошаных на яе ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны прымаў віцэ-прэм'ер Уладзімір Русакевіч. Уласна кажучы, усе яны ўжо добра ведалі змест новага выдання, бо ўдзельнікі сустрэчы былі членамі аргкамітэта па святкаванню 50-годдзя Вялікай Перамогі ў Беларусі. Кніга ж складзена з матэрыялаў праведзеных у мінулым годзе ўрачыстасцей і навуковай канферэнцыі «50 гадоў Вялікай Перамогі».

Выпушчаны зборнік «Памяць усенародная» у выдавецтве «Беларусь», а да друку яго падрыхтаваў рэдакцыйны калектыў на чале з дырэктарам Інстытута гісторыі Акадэміі навук Беларусі Міхаілам Касцюком. Сярод апублікаваных у кнізе матэрыялаў — выступленне Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі і прэм'ер-міністра Міхаіла Чыгіра, пасланне мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі, даклады віцэ-прэм'ера Уладзіміра Русакевіча і міністра адукацыі і навукі Васіля Стражава. Іншыя публікацыі асвятляюць многія старонкі Вялікай Айчыннай вайны, прычым, як сказаў на прэзентацыі Уладзімір Русакевіч, грунтуюцца яны на сучасным пункце гледжання на тыя падзеі.

«У гэту кнігу ўкладзена шмат сэрца і душы. І мы спадзяёмся, што яна стане добрым навучальным дапаможнікам па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны для школьнікаў і студэнтаў», — падкрэсліў віцэ-прэм'ер. Ветэраны, якія выступалі на прэзентацыі, таксама выказалі надзею ў тым, што новае выданне стане важнай часткай патрыятычнага выхавання падрастаючага пакалення. А Уладзімір Русакевіч запэўніў прысутных, што ўрад і ў далейшым будзе аказваць усялякае садзейнічанне ў выпуску такіх кніг.

На заканчэнне сустрэчы віцэ-прэм'ер павіншаваў ветэранаў з надыходзячым святам Перамогі. Ён таксама адзначыў, што ўрад і сёлета пастараўся зрабіць усё магчымае, каб дапамагчы ветэранам. Сярод апошніх пастаноў Кабінета Міністраў — аказанне матэрыяльнай дапамогі ветэранам, удзельнікам і інвалідам вайны, павелічэнне датацый для гэтых катэгорый грамадзян да 18 мільярдаў рублёў на ўтрыманне аўтамабільнага транспарту. 8 і 9 мая будуць праведзены ўрачыстыя мерапрыемствы з удзелам кіраўнікоў краіны. Усім ветэранам, якія прыйшлі на прэзентацыю кнігі «Памяць усенародная», Уладзімір Русакевіч ад імя ўрада ўручыў памятныя гадзіннікі.

Вольга ШЧАДРЫНА, БЕЛТА.

ЗАЯВА
ПРЭЗІДЫУМА РЭСПУБЛІКАНСКАГА САВЕТА АРГАНІЗАЦЫІ ВЕТЭРАНАЎ ВАЙНЫ, ПРАЦЫ, УЗБРОЕНЫХ СІЛ І ПРАВААХОЎНЫХ ОРГАНАЎ

Ветэранская грамадскасць Беларусі апошнім часам не раз выказвала занепакоенасць у сувязі з правакацыйнымі дзеяннямі БНФ і іншых рэакцыйных нацыяналістычных арганізацый, якія накіраваны на дэстабілізацыю абстаноўкі ў нашай рэспубліцы і штурхаюць беларускі народ да грамадзянскай вайны.

Антынародныя палітычныя акцыі, праведзеныя ў сакавіку і красавіку гэтымі арганізацыямі, узмацнілі занепакоенасць і трывогу ветэранаў за будучыню нашага народа і дзяржавы.

Грэбаванне законнасцю, акты вандалізму, заклікі да непадпарадкавання і звяржэння канстытуцыйнай улады ва ўсёй паўнаце праявіліся 26 красавіка ў дзень усенароднага смутку. Наперадзе экстрэмісцкіх калон у адным страі ішлі паўваенныя фарміраванні БНФ і ўкраінскія нацыяналісты з УНА-УНСО. І ўсё гэта было накіравана супраць курсу на зближэнне з Расіяй, супраць волі народа, выказанай на рэферэндуме.

Абуральна, што сярод арганізатараў і ўдзельнікаў гэтага дзейства былі дэпутаты Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Карпенка, Шушкевіч, Багданкевіч, Знавец, Дабравольскі і іншыя.

Ветэраны Беларусі абураны тым, што адбываецца. Выказваючы нашу трывогу і заклапочанасць, безагаворачна асуджаючы ўказаныя дзеянні раз'юшаных нацыяналістаў, мы патрабуем ад законных уладаў усіх узроўняў прыняцця рашучых мераў па недапушчэнню такіх дзеянняў і пакаранню вінаватых.

Мы зноў заяўляем аб нашай падтрымцы Прэзідэнта на ўсебаковую і глыбокую інтэграцыю з Расіяй і заклікаем беларускі народ да пільнасці.

Прэзідыум Рэспубліканскага Савета ветэранаў.

Дарагога Андрэя Васільевіча КАПКО віншуем з днём нараджэння. Моцнага здароўя, доўгіх гадоў жыцця і шчасця Вам. ***Родныя.***

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ ПАТРАБУЕ ДОКАЗАЎ

Чакаецца рашэнне Міністэрства замежных спраў Расіі аб выгнанні некалькіх брытанскіх дэпутатаў, якіх абвінавачваюць у шпіянажы. Цяпер яны аб'яўлены персонай нон грата за сувязь з расійскімі грамадзянамі, якія прадавалі сакрэтную інфармацыю. Як заявіў брытанскі ўрад, у выпадку рашэння Расіі даць ход гэтай справе з боку Брытаніі будуць прыняты меры ў адказ. Міністр замежных спраў Брытаніі паведаміў, што Расія не прадставіла ніякіх доказаў і яе дзеянні будуць незаконныя, аднак ён не абвергнуў гэтых абвінавачванняў.

АПАЗІЦЫЯ НАМАГАЕЦЦА ВЯРНУЦЬ ПАРЛАМЕНТ

Выбух бомбы адбыўся на аўтобусным прыпынку ў паўночным прадмесці сталіцы Бахрэйна Манамі. Паводле паведамлення ўрада, два чалавекі атрымалі раненні. Лічыцца, што гэты інцыдэнт чарговы з серыі тэрарыстычных актаў апазіцыйнай арганізацыі «Шыя», якая патрабуе вяртання парламенту, праца якога была прыпынена ў 1975 годзе.

ГАЛАСАВАЦЬ У ІНДЫІ НЕБЯСПЕЧНА

Больш за трыццаць тысяч паліцэйскіх праводзяць патруляванне выбарчых участкаў індыйскага штата Кашмір, дзе праходзіць фінальная фаза ўсеагульных выбараў. Зонай рызыкі абвешчана больш як 400 пунктаў галасавання.

МЕКСІКА ЗАЯВІЛА ПРАТЭСТ ЗЛУЧАНЫМ ШТАТАМ

Мексіка заявіла Злучаным Штатам, што ўзаемадачыненні паміж гэтымі краінамі могуць перайсці ў стадыю канфрантацыі. Гэта папярэджанне паступіла ад міністра замежных спраў Мексікі перад візітам у Мексіку дзяржаўнага сакратара ЗША Уорэна Крыстафера. Мексіка асудзіла ЗША за прынятую змену ў законе аб імігрантах і лічыць сваім абавязкам абараніць правы сваіх грамадзян нават у тым выпадку, калі яны з'яўляюцца мігрантамі.

ФЕДЭРАЛЬНЫЯ ВОЙСКІ РЫХТУЮЦЦА «ДА СВЯТАЎ»

У Чачні федэральныя войскі прынялі дадатковыя меры бяспекі для прадухілення пранікнення баевікоў у Грозны. Найбольшая канцэнтрацыя баевікоў адзначаецца ў прыгарадзе Грознага — пасёлку Чарнарэчча. Асобныя невялікія бандгрупы дзейнічаюць у Заводскім і Ленінскім раёнах чачэнскай сталіцы. Паводле даных расійскага ваеннага камандавання, дудаеўцы плануюць правесці ў Грозным шэраг дыверсій у перыяд святочных і выхадных дзён з 9 па 11 мая.

БАЕВІКІ ЗНАЙШЛІ ВІНАВАТЫХ У СМЕРЦІ СВАЙГО ЛІДЭРА

Кіраўніцтва чачэнскіх баевікоў лічыць, што прычына гібелі Джахара Дудаева — тэхнічная інфармацыя пра тэлефонную спадарожнікавую сувязь Дудаева, якую расійскім спецслужбам прадаставіла кампанія «Інмарсад». Нагадаем: лічыцца, што прэзідэнт Ічкерыі загінуў у ноч на 21 красавіка ў выніку ракетнага ўдару авіяцыі падчас сеанса спадарожнікавай сувязі.

РАСІЙСКІХ ПАДАТКАЎ НЕ ВЫТРЫВАЛА НАВАТ IBM

Найбуйнейшая амерыканская кампанія па вытворчасці персанальных камп'ютэраў IBM паведаміла, што спыняе іх вытворчасць у Расіі. У якасці прычыны ўказаны неверагодна высокія расійскія падаткі.

Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», Радыё 101,2 і «Радыё-РОКС» слухаў Сяргей ПРОТАС.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Скандалам абярнуўся канцэрт Лучана Паварoці ў Монтэвідэа. Выступленні праходзілі на адным са стадыёнаў уругвайскай сталіцы, куды змаглі трапіць бясплатна ўладальнікі спартыўных абанементаў.

У выніку тым, хто купіў білеты на музычнае мерапрыемства, не было куды сесці. Вядома, адбылася сварка, а некаторыя гледачы і наогул пабіліся. Паварoці нейкі час назіраў за гэтым, а потым са словамі «Банда крэтынаў!» пакінуў сцэну.

Пазней, калі парадак быў наведзены, кіраўнік дзяржавы Хуліа Сенгінеці ўпрасіў спевака прадоўжыць канцэрт.

ЭКСТРА-ПРЭС.

У Бельгіі ўсё больш шырокае распаўсюджанне атрымліваюць рабаванні аўтамабіляў, калі злачынца, падбягаючы да машыны, якая стаіць ля светлафора, адкрывае дзверцы і выхоплівае сумачку або партфель, што ляжаць на сядзенні. Нядаўна ахвярай такога рабавання стала прынцэса Астрыд — дачка бельгійскага караля Альберта II.

У друку выказваецца цікавасць, якім чынам такое магло здарыцца з членам каралеўскай сям'і, за рухам якіх павінна пастаянна сачыць ахова.

ІТАР—ТАСС.

Амаль на 10 працэнтаў узрос экспарт Злучаных Штатаў у Расію ў 1995 годзе, склаўшы 2,8 міліярда долараў. Галоўнае месца ў экспарце — 785 мільёнаў долараў — займае мяса, пераважна курыныя кумпячкі.

«Труд».

ГАРАЧЫЯ СПРЭЧКІ ПА ВЫНІКАХ «ХАЛОДНАЙ ВАЙНЫ»

Учора ў штаб-кватэры выканаўчага сакратарыята СНД адкрылася міжнародная канферэнцыя «Еўрапейская бяспека: рэгіянальныя і глабальныя праблемы».

Гэта ўжо трэцяя па ліку падобная штогадовая сустрэча, якая праводзіцца па ініцыятыве Нацыянальнага цэнтра стратэгічных ініцыятыў «Усход—Захад». Сёлета ва ўжо стаўшым традыцыйным форуме прымаюць удзел прадстаўнікі больш чым дваццаці дзяржаў. Сярод іх дыпламаты ў высокім рангу пасла, супрацоўнікі міжнародных арганізацый, у прыватнасці СНД, НАТО, АБСЕ, палітолагі, навукоўцы з Расіі, Украіны, іншых краін.

У праграме канферэнцыі як адкрытыя і пленарныя пасяджэнні, якія прысвечаны аналізу перамен і новых тэндэнцый у кантэксце еўрапейскай бяспекі, так і абмен думкамі і меркаваннямі ў секцыях па праблемах архітэктуры Еўропы пасля «халоднай вайны».

Увогуле, гэту канферэнцыю адрознівае вастрыня ўзнімаемых пытанняў і гарачыя дыскусіі вакол злабадзённай праблемы пашырэння НАТО.

Леанід ТУГАРЫН.

СУСТРЭЧА Ў БЕЛЫМ ДОМЕ

Жонка Прэзідэнта ЗША Х. Клінтан і віцэ-прэзідэнт А. Гор правялі ў Белым доме сустрэчу з пасламі Беларусі, Расіі і Украіны, а таксама прадстаўнікамі шырокага кола няўрадавых амерыканскіх арганізацый і дыяспары, якія аказваюць гуманітарную дапамогу гэтым краінам.

Сустрэча была прысвечана дзесяцігоддзю Чарнобыля. У ходзе сустрэчы пасол Рэспублікі Беларусь Сяргей Мартынаў перадаў Х. Клінтан падборку малюнкаў беларускіх дзяцей з чарнобыльскай зоны, а таксама камплект рэпрадукцый серыі карцін беларускага мастака М. Савіцкага «Чорная быль». Перададзеная падборка дзіцячых малюнкаў размешчана таксама ў медыцынскім штогодніку «Энцыклапедыя Брытаніка».

У сваіх выступленнях першая лэдзі і віцэ-прэзідэнт ЗША падкрэслілі каласальны маштаб чарнобыльскай катастрофы і яе вынікаў для народаў Беларусі, Украіны і Расіі, гатоўнасць ЗША і далей аказваць дапамогу гэтым краінам і супрацоўнічаць з імі ў вывучэнні і пераадоленні наступстваў чарнобыльскай катастрофы. Падкрэслівалася таксама неабходнасць міжнароднага супрацоўніцтва, каб папярэдзіць паўтарэнне такіх катастроф і дабіцца закрыцця Чарнобыльскай АЭС к 2000 году. У сваім выступленні Х. Клінтан з вялікай цеплынёй прыгадала наведванне ёю ў студзені 1994 года дзіцячай бальніцы ў Мінску і адзначыла важнасць гэтага наведвання для фарміравання яе перакананасці ў неабходнасці міжнароднага супрацоўніцтва на чарнобыльскім напрамку.

Ул. інф.

Згубленую круглую пячатку і вуглавы штамп юрыдычнай кансультацыі Салігорскага раёна лічыць несапраўднымі.

ЦЯЖКІЯ КРОКІ ПЕРШАПРАХОДЦАЎ

Рэспубліка Беларусь стала на шлях самастойнай арганізацыі эмісій дзяржаўных знакаў паштовай аплаты

Зараз беларускія сувязісты адзначаюць сваё прафесіянальнае свята. Разам са шматлікімі работнікамі сродкаў сувязі і пошты святкуюць яго паштовыя работнікі новага напрамку. Упершыню яго адзначаюць і тыя, хто стварае дзяржаўныя знакі паштовай аплаты.

15 красавіка 1994 года была створана служба знакаў паштовай аплаты на базе дзяржаўнага аб'яднанага прадпрыемства «Мінская пошта». Трэба было наладзіць і арганізаваць выпуск беларускіх паштовых марак. Увесь папярэдні час такія маркі нам друкавалі прадпрыемствы Дзяржзнака Расіі. Але вось з'явілася ў Беларусі свая спецыяльная паліграфічная база, і настаў час усю падрыхтоўчую работу па вытворчасці марак узваліць на плечы паштовай службы. Паліграфістаў вучылі працаваць на замежнай базе, а паштавікоў ніхто не вучыў.

Цяпер усё ў мінулым. Хоць ёсць пэўныя поспехі, але вучыцца новаму і добраму ніколі не позна.

А поспехі, хоць і не вялікія, але ёсць. Паштовыя маркі, створаныя беларускай поштай, аддрукаваныя на беларускай базе, з кожным выпускам набываюць усё большае прызнанне. Усё менш і менш узнікае тупіковых пытанняў, устанавіліся добрыя і патрэбныя кантакты з вядомымі мастакамі і маладымі, пачынаючымі графікамі, жывапісцамі. Добрую дапамогу ў рабоце аказваюць спецыялісты Беларускага Дома друку. Так, разам ідучы адзін аднаму насустрач у творчых спрэчках і практычных справах, пачалі выпускаць беларускія паштовыя маркі.

Выпушчаны і першыя афіцыйныя каталогі, якія расказваюць нам як пра маркі, так і пра іх стваральнікаў. Перад службай выдання знакаў паштовай аплаты, перад мастацкім саветам пры Міністэрстве сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь стаяць вялікія і актуальныя задачы.

Галоўнае, што мастацкі савет змог вызначыць генеральную лінію выпуску дзяржаўных знакаў паштовай аплаты. Правільнасць яе пацвярджаецца той узрослай цікавасцю да беларускіх эмісій, якія праяўляюць да іх замежныя юрыдычныя і фізічныя асобы, шматлікія іх просьбы прыслаць ім нашы маркі.

Перад службай, а цяпер яна перайменавана ў аддзел выдання знакаў паштовай аплаты выдавецкага цэнтра «Марка» Белпошты, стаяць вялікія і цікавыя задачы. Яны ўключаюць не толькі арганізацыю выпуску філатэлістычнай прадукцыі, развіццё экспартна - імпартнай работы, расшырэнне тэматыкі будучых выпускаў і г. д. У перспектыве — удасканаленне формаў і метадаў работы, вывучэнне вопыту работы аналагічных аддзелаў, цэнтраў у краінах блізкага і далёкага замежжа.

Пажадаем жа беларускім першапраходцам поспехаў у выпуску знакаў паштовай аплаты, якія адлюстроўваюць станаўленне і этапы развіцця нашай дзяржавы, яе народа, гісторыі і культуры.

Анатоль ЛІСОЎСКІ,
старшыня праўлення Беларускага Саюза філатэлістаў.

Акцыянерны камерцыйны банк «Беларускі народны банк»
БНБ
ПАВЕДАМЛЕННЕ
аб датэрміновым спыненні падпіскі на акцыі банка VI выпуску

Агульны сход акцыянераў банка прыняў рашэнне аб датэрміновым спыненні падпіскі на акцыі банка з 4 мая 1996 г.

У ходзе правядзення падпіскі сфарміраваны статутны фонд у памеры 2 млн. ЭКЮ, што адпавядае патрабаванням Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

4 мая 1996 г., г. Мінск

Шчырае спачуванне Іосіфу Багіно ў сувязі са смерцю ДАЧКІ Олі выказваюць Жалкоўскі А. і Швакель У. з Ліды.

КАМУ СВЯТА, А КАМУ І НЕ...
3 мая ў Мінску адбыўся фестываль беларускай журналістыкі «Залатое пяро-96»

У яго арганізацыі прынялі ўдзел Беларускі саюз журналістаў і Дзяржаўны камітэт па друку Рэспублікі Беларусь. У якасці гасцей на фестывалі прысутнічалі журналісты з Расіі — прадстаўнікі міждзяржаўнай тэлекампаніі «Мір», Лігі журналістаў С.-Пецярбурга, асацыяцыі «Расійская прэса», а з беларускага боку — прадстаўнікі айчынных мас-медыя, кіраўніцтва Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі.

Правядзенне фестывалю беларускай журналістыкі супала з Днём свабоды друку, які ў гэты дзень адзначаецца ва ўсім свеце. Пагаварыць, як разумееце, было пра што. За апошні месяц, калі ў Мінску адбыўся шэраг мітынгаў, прадстаўнікі СМІ аказаліся катэгорыяй, якая, можа, найбольш пацярпела. Нягледзячы на тое, што ўсе гэтыя людзі выконвалі свой прафесіянальны абавязак — іх збівалі, засвечвалі плёнку, псавалі здымачную апаратуру. За кратамі аказаліся як замежныя, так і свае, беларускія журналісты. Двое нашых калег і цяпер яшчэ не на волі. Чым жа яны так небяспечныя грамадству?

Старшыні Беларускага саюза журналістаў было зададзена лагічнае пытанне: якія захады зроблены гэтай грамадскай арганізацыяй па абароне прафесіянальных правоў і свабоды друку ў Беларусі?

На жаль, Беларускі саюз журналістаў публічна ніяк не прарэагаваў на гэтыя факты, а яго старшыня Л. Екель вытлумачыў гэта тым, што і ранейшыя звароты БСЖ у розныя міжнародныя арганізацыі і да ўладаў рэспублікі ніякіх вынікаў не далі.

Прэзідэнт Канфедэрацыі журналісцкіх саюзаў Расіі, кіраўнік расійскай тэлерадыёкампаніі Э. Сагалаеў, які ў гэты ж дзень меў сустрэчу з Прэзідэнтам А. Лукашэнкам, сказаў, што ён бачыць свой чалавечы і прафесіянальны абавязак у тым, каб абараніць тых журналістаў, якія працуюць у Мінску і прадстаўляюць расійскія сродкі масавай інфармацыі.

На фестывалі беларускай прэсы былі ўручаны прэміі і дыпломы за лепшыя журналісцкія работы ў 1995 годзе **Андрэю Кукевічу** (газета «Белорусская нива»), **Аляксандру Шабаліну** (часопіс «Беларусь»), **Людміле Саянковай** (факультэт журналістыкі Белдзяржуніверсітэта), **Сяргею Крапівіну** («Народная газета»), **Уладзіміру Нікалайчуку** (газета «Рэспубліка»), **Таццяне Ягоравай** (тэлекампанія ФІТ).

На фестывалі беларускай прэсы практычна не гучала беларуская мова. Тэндэнцыя, як кажуць, набірае моц і атрымлівае шырокае распаўсюджанне.

Таццяна АНТОНАВА.

36,6°

КАМЕНЬЧЫКІ СВАВОЛЯЦЬ

Ад гэтай хваробы пакутуюць многія. Каб растварыць камяні ў нырках і мачавым пузыры і вывесці іх з мачой, выкарыстоўваюць агародныя, садовыя і іншыя культуры і харчовыя прадукты.

Сок рэдзькі змяшаць у роўных частках з мёдам. Прымаць па 1 чайнай лыжцы 3 разы на дзень за 20—40 хвілін да яды.

Сок лімона піць у сумесі з 1/2 шклянкай сумесі маркоўнага, бурачнага і агурочнага соку 3-4 разы на дзень. Гэтым можна дасягнуць знікнення пяску і камянёў на працягу некалькіх дзён ці тыдняў (у залежнасці ад памеру камянёў).

Настойка цыбулі гатуецца так. Напоўніце палову бутэлькі нарэзанай цыбуляй, заліце даверху спіртам ці гарэлкай і трымайце ў цёплым месцы 10 дзён. Працадзіце і піце перад ядой два разы на дзень па 1-2 сталовыя лыжкі.

Настойка часнаку. Перад маладзіком узяць невялікую жменю ачышчанага, нарэзанага часнаку, заліць 1 літрам гарэлкі. Настойваць 9 дзён на сонцы, але не побач з агнём. З наступленнем маладзіка прымаць па кілішку настойкі адзін раз у дзень нашча.

Перад ужываннем узбоўтваць. Звычайна перад маладзіком мочакаменная хвароба абвастраецца. Прымаць настойку трэба на працягу ўсяго маладзіка, паўтараючы лячэнне пры кожным маладзіку. Пры мочаспусканні ўсю мачу да канца не выпускаць, каб камень непасрэдна не дакранаўся да мачавога пузыра.

Нашатырны спірт (1 сталовую лыжку) развесці ў 0,5 літра гарэлкі і прымаць па 1 сталовай лыжцы 3 разы на дзень да яды. Піць на працягу трох дзён, затым зрабіць перапынак на тыдзень і паўтарыць лячэнне.

Бярозавыя пупышкі. Адну чайную лыжку бярозавых пупышак заварыць у 1/2 шклянкі кіпеню. Прымаць на працягу дня. Выкарыстоўваецца як жаўцягонны і мачагонны сродак. Трэба ўлічваць, што бярозавыя пупышкі пры працяглым ужыванні могуць выклікаць раздражненне нырак.

Ліпавыя кветкі. Дзве сталовыя лыжкі кветак заліць дзвюма шклянкамі кіпеню, гатаваць 10 хвілін. Піць на ноч — 2 шклянкі. Ужываецца пры рэзях у мочаспускальным канале, пяску ў мачы.

Хваёвыя пупышкі. Адну чайную лыжку пупышак адварыць у шклянцы вады ў закрытай пасудзіне. Настойваць 2 гадзіны. Выпіць у тры прыёмы на працягу дня.

Канаплянае семя. Прапусціце праз мясарубку 1 шклянку канаплянага семя, змяшайце з 3 шклянкамі малака і ўварыце да шклянкі (працадзіць гарачым). Піць па 1 шклянцы ў дзень на працягу 5 дзён. Праз 10 дзён лячэнне паўтарыць. Не есці пры гэтым нічога вострага. Магчымыя болі ў печані, але трэба патрываць. Ужываецца пры камянях у нырках і печані.

«Домашний доктор».

СОНЦА СЁННЯ

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	5.20	20.52	15.32
Віцебск —	5.05	20.48	15.43
Магілёў —	5.09	20.42	15.33
Гомель —	5.10	20.35	15.25
Гродна —	5.34	21.08	15.34
Брэст —	5.43	21.01	15.18

МЕСЯЦ
Поўня 3 мая.

ІМЯНІНЫ
Пр. Марка
К. Станіслава-біскупа і мучаніка

НЕСПРЫЯЛЬНЫЯ ДНІ Ў МАІ 8, 15, 17, 20, 21, 29.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. Па паўднёва-ўсходняй палавіне кароткачасовыя дажджы, месцамі навальніцы, па поўначы слабы туман. Тэмпература паветра ў Віцебску — 15—17, Гродне — 16—18, Мінску, Магілёве — 17—19, Брэсце — 18—20, Гомелі — 19—21 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак надвор'е істотна не зменіцца. 9 мая — на значнай частцы, 10-га — паўночна-заходняй палавіне дажджы, месцамі навальніцы. Тэмпература ўначы 7—12, удзень — 19—24, 9 мая па паўночна-заходняй палавіне — 14 —19 градусаў цяпла.

МЕДЫЦЫНСКІ ПРАГНОЗ НАДВОР'Я НА 8 МАЯ

Надвор'е будзе вызначацца ўночы праходжаннем франтальнага раздзелу, удзень — полем павышанага атмасфернага ціску. Чакаецца нязначны рост утрымання кіслароду ў паветры. 8 мая — неспрыяльны дзень па геафізічных фактарах. У такіх умовах павышаецца верагоднасць пагаршэння самаадчування ў метэазалежных хворых з захворваннямі дыхальнай і сардэчна-сасудзістай сістэм, страўнікава-кішачнага тракта, апорна-рухальнага апарата.

У мэтах прафілактыкі рэкамендуецца адмовіцца ад далёкіх паездак, пазбягаць псіхаэмацыянальных і фізічных нагрузак, прытрымлівацца дыеты, рэгулярна прымаць заспакаяльныя сродкі і лекавыя прэпараты, прызначаныя ўрачамі.

Антаніна КАРОЗА,
навуковы супрацоўнік БелНДІ кардыялогіі.

Сядзіба

Выпуск № 334 Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

УЛАСНЫ ІНКУБАТАР

Акрамя «наседжвання» курыных яек, людзі просяць расказаць і пра гусяня. Мы прыводзім інкубатар на ўсе выпадкі. У ім можна вывесці куранят, гусянят і нават індычанят.

На пачатку летняга сезона з'явіліся пісьмы пра інкубатары, напрыклад, Бяліцкіх з Салігорскага раёна. Яно і зразумела. Сёння галоўная надзея — на ўласныя сілы, кемлівасць, дасведчанасць.

Корпус інкубатара робяць з падручных матэрыялаў. Гэта можа быць фанера, тоўсты кардон, тонкія дошкі. Усё павінна падганяцца як мага шчыльней. На малюнку першым паказаны агульны выгляд такога інкубатара, прыведзены яго параметры. [illegible]

Да карпусу (у тарцах) прыклейваецца пракладка з тканіны [illegible]

Унутры інкубатара (верхняя частка) прымацоўваецца два патроны для электралямпачак, рэйкі для латочка з яйкамі. У падлозе інкубатара (з фанеры) зноў адтуліны [illegible]

Да таго, як пакласці «прадукцыю» на інкубацыю, сам «апарат» правяраюць на прагрэванне, асвятленне, вільготнасць. На ўзроўні яек тэмпература павінна быць у межах 38,5—39,5 градуса. Ні больш, ні менш! [illegible]

Як рэгуляваць тэмпературу і вільготнасць? [illegible]

Акрамя лямпачак [illegible]

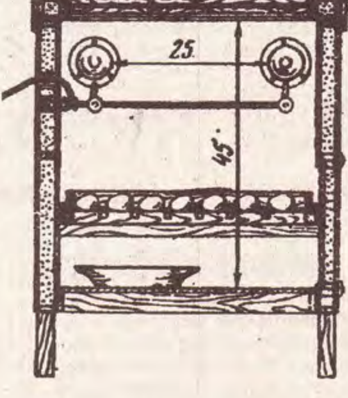
Час назірання	Які птушак і тэмпература			
	курыныя	качыныя	гусіныя	індычыя
У час інкубацыі	37,7 (28,5)	37,8 (28,5)	37,7 (28,5)	38,1 (28,5)
Калі пачынаюць выводзіцца птушаняты	37 (33,2)	37 (33,2)	37 (33,4)	37 (33,4)
У канцы вывядзення	36 (30,2)	36 (32,2)	36 (32,2)	36 (32,2)

Калі паказчык вільготнасці вышэй нормы, узмацняюць вентыляцыю, адкрываючы адтуліны, ніжэй — адтуліны трэба закрыць. Тэмпературу першага павышаюць (калі трэба) больш моцнымі лямпачкамі ці каністрай знізу.

Тэрмін выспявання ўсіх яек — каля месяца.

* * *

Усё ж раім больш прадуктыўна выкарыстоўваць саміх курэй, качак, гусак, індычак. Лепш за іх гэту даволі клапатлівую работу выседжвання не зробіць ніхто. Так вызначыла прырода.

На малюнках зверху ўніз: агульны выгляд інкубатара: разрэзы з процілеглых бакоў.

ПАКРЫЦЦЁ ДЛЯ ГРАДАК — «СПАНБОНД»

Побач з ранейшымі сродкамі абароны раслін ад маразоў і неспрыяльных умоў з'явілася яшчэ адно — «Спанбонд». Што гэта такое, як яго прымяняць?

З многіх пісьмаў і званкоў.

«Спанбонд» — выпрацоўка нямецкай фірмы «Рафен Хойзер». Прайшла выпрабаванне. Вынікі вельмі ўражальныя. Само палатно выраблена з поліпрапілену. [illegible]

Палатно лёгкае (кв. метр яго важыць усяго 17 грамаў). [illegible]

Вось дадатковыя перавагі. [illegible]

Рэкамендацыі па прымяненню такія. [illegible]

Выпускае гэтае палатно ў Беларусі прадпрыемства «Хімвалакно» ў горадзе Светлагорску. У Мінску «спанбонд» ёсць у магазіне : «Аграхімік» (Чырваназорная, 8). Прадаецца на вагу: 1 кг — 100.000 руб., 0,5 кг — 50.000 руб. Магазін працуе з 9 гадзін да 17 усе дні, акрамя нядзелі.

З ВЫШЫНІ ПТУШЫНАГА ПАЛЁТУ

Глядзіш уніз з верталётнага акенца і міжволі ўспамінаеш цудоўную песню пра белага бусла, які ляціць над гэтай цудоўнай зямлёй. Ён нясе на сваіх крылах вясну, цяпло, аднаўленне прыроды. І бачыць людзей, якія тут жывуць і працуюць. Так было сто і тысячу гадоў таму. Так будзе заўсёды.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ШАШКІ

КАНЦОЎКА ЧЫТАЧА

Наш чытач Дзмітрый Колб з г. Ганцавічы Брэсцкай вобласці даслаў у шашачны аддзел тры канцоўкі, адну з якіх мы прапануем аматарам шашак прааналізаваць.

Белыя: b4, c3, c5, d2, f2, h2, h6 (7).

Чорныя: a5, a7, c7, d6, e7, f4, f6, g5 (8).

Белыя пачынаюць і выйграюць.

ПРАВЕРЦЕ РАШЭННІ

Які вынік? (21 сакавіка). Пры ходзе белых выйгрышу яны дасягаюць такім шляхам: 1. hg5 cb6! 2. e:a5 gh6 3. ab6 cb2 (Калі 3. ... cb2, то 4. fe5 і 5. bc7) 4. bc7! b:d6 5. fe5! h:d2 6. c:e3 i7. a:e3x.

ПЕРАПІСКА З ЧЫТАЧАМІ

У рэдакцыйнай пошце час ад часу трапляюцца лісты, у якіх аматары шашак прапануюць правесці конкурсы рашэння, і конкурсы складання шашачных пазіцый. Што можна на гэта адказаць? Практыка апошняга часу розных выданняў, у тым ліку і нашай газеты, паказвае, што ў таких конкурсах звычайна ўдзельнічае вельмі абмежаванае кола аматараў шашак; адны і тыя ж прозвішчы вандруюць па розных газетах і часопісах. Трэба толькі вітаць іх адданасць шашкам!

Аднак пераважная большасць (так мы мяркуем па пісьмах чытачоў) бачыць у шашачных аддзелах магчымасць паспрабаваць свае асабістыя сілы ў рашэнні заданняў, не звязваючы сябе сачэннем за наступнымі публікацыямі. Яны радуюцца, калі рашэнні аказваюцца правільнымі, засмучаюцца, калі рашэнні аказваюцца памылковымі, крытычна аналізуюць прапанаваныя заданні іншых прыхільнікаў шашачнай гульні.

МОГУЦЬ ПАГУЛЯЦЬ МАРАЗЫ

Майскія дні заўсёды былі непрадказальнымі. То незвычайнае цяпло, то раптам маразы, дождж са снегам. Не выключэнне і сёлетні сезон. Быў даволі густы град, а дзве ночы запар пад Мінскам «гуляе» лёгкі мароз. Як паведамляюць сяляне, на паверхні вады блішчыць лёд. Слой тонкі — у некалькі міліметраў. Кранеш і разбураецца.

Цяпер збіраюцца цвісці дрэвы. Гэта вельмі адказны перыяд. У апошнім выпуску газеты «Для вас», які прысвечаны садоўніцтву, ёсць адна таблічка. Яе варта прывесці чытачам «Сядзібы», бо дае ўяўленне пра шкоднасць нават нязначных маразоў. Названы мінімальныя адмоўныя тэмпературы.

Дрэвы	Кветкі закрытыя, але пачалася афарбоўка бутонаў	Масавае цвіценне	Завязванне пладоў
Яблыня	2,8—3,9	1,7—2,2	1,0—2,2
Груша	1,7—3,9	1,7—2,2	1,1—1,7
Вішня	1,7—5,6	1,1—2,8	0,6—2,2
Чарэшня	1,1—5,6	0,6—2,2	0,6—2,2
Сліва	1,1—5,6	0,6—2,2	0,6—2,2

Як пазбегнуць шкоды, калі маразы наступілі? Стары метад — дымленне. Для гэтага ў некалькіх месцах кладуць лісце, траву, гніллякі, дробныя шчэпкі. Куча робіцца адвольнай формы. Яе задача — як мага даўжэй выдаваць дым. Асабліва на досвітку, калі мароз заўжды мацнее. Яшчэ — апырскваць сад вадзяным пылам. Вада замерзне на кветках і... абароніць іх.

Калі ўзышла бульба, акучыць. Яе можна накрыць плёнкай, саломай, травою, газетамі. Можна прыстасаваць каўпачкі з цэлафану. Памятаць, што плёнка лёгка прапускае холад. Таму над раслінай павінна быць паветра.

большасці раслін — кропу, салаты, морквы, буракоў, цыбулі, капусты слабы мароз не шкодзіць. Іх можна і не абараняць ад яго.

Укрыццё расады газетамі.

СЯБРУЙЦЕ З «ГРАДКАМІ»!

У канцы мінулага месяца выйшаў з друку красавіцкі нумар газеты «ДЛЯ ВАС» (№19). Ён прысвечаны садоўніцтву. Брашура разаслана падпісчыкам і паступіла ў кіёскі «Саюздруку».

Усе папярэднія выпускі — пра сяўбу і нітраты, угнаенні, насеннядоўства, як атрымаць тону памідораў з соткі, замежныя тэхналогіі — можна заказаць ў рэдакцыі (выпускі №№ 15 — 19). Хто жадае мець іх у сваёй бібліятэчцы, з любога паштовага аддзялення пералічвае грошы на разліковы рахунак газеты «Звязда» ў АКБ «Белбізнесбанк». Цана аднаго экземпляра — 4000 руб., двух і болей — па 3,5 тысячы рублёў. Розніца выклікана коштам заказных адпраўленняў.

На пераводзе ўкажыце: адрас рэдакцыі з індэксам **(220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А, рэдакцыя газеты «Звязда»)** і паметку аб пералічэнні грошай **(наш разліковы рахунак 3012210270016, код 739 у АКБ «Белбізнесбанк»)**, укажыце, якія брашуры жадаеце набыць, іх нумары. Як толькі атрымаем пераводы, вам будуць высланы выданні. Не забудзьце разборліва напісаць свой адрас з індэксам, прозвішча, імя і імя па бацьку. Дзе можна набыць нашы выданні? У абласцях гэтага зрабіць нельга. У Мінску брашуркі для дачнікаў ёсць у магазінах «Насенне», «Сельгаскніга» (прасп. Скарыны), «Аграхімік» (вул. Чырваназорная, 8). Цэны тут самыя нізкія — адзін экземпляр каштуе 3000 руб.

ВЫ ПРАСІЛІ РАСКАЗАЦЬ

ПРА ЎРАДЖАЙ КЛАПАЦІЦЕСЯ СЁННЯ

З цікавасцю чытаю «Звязду», асабліва карыснымі лічу парады, якія вы даяце ў матэрыялах «Хатняй энцыклапедыі», «Сядзібы», «Лаўцы аўтааматара», «36,6». Таму і ў мяне ёсць да вас просьба: ніяк не магу саўладаць на сваёй зямлі з фітафторай і паршой — усе прэпараты спрабавала. Я — у адчаі. Можа параіце што-небудзь?

З надзеяй Валянціна ДАНЬКОВА.

Глыбоцкі раён.

Наш госць — Аляксандр Пятровіч КАРАБАЧ. Большая частка яго працоўнай біяграфіі аддадзена сельскай гаспадарцы. 30 гадоў таму яго запрасілі на працу ў міністэрства, дзе займаў адказныя пасады, потым узначаліў Дзяржаўную камісію па сродках аховы раслін, тую самую, якая стала на шляху вядомых пестыцыдаў і гербіцыдаў. Але, дадзім слова самому Аляксандру Пятровічу.

— На пачатку бягучага года адбыліся некаторыя структурныя змены ў Рэспубліканскай службе аховы раслін і давялося памяняць месца працы.

— Ад структурнага рэфарміравання праблема аховы раслін не становіцца менш значнай. Што б вы, як спецыяліст з вялікім вопытам, параілі кіраўнікам гаспадарак і проста садаводам-аматарам?

— У апошнія гады на нашым рынку з'явілася шмат прэпаратаў, якія дазваляюць эфектыўна, а галоўнае бяспечна абараніць расліны ад розных хвароб. Вельмі добры сродак — пенкацэб. Гэта парашок, які трэба намачыць, створаны на падставе ўжо даўно сінтэзаванага манкацэба. Адна з галоўных добрых якасцей яго — працяглы тэрмін захоўвання.

Прэпарат першапачаткова быў зарэгістраваны ў нас у рэспубліцы як фунгіцыд кантактнага дзеяння на бульбе. З яго дапамогай удаецца перамагчы фітафтору — хваробу, якая для бульбаводства з'яўляецца сапраўдным няшчасцем. Ураджай можна згубіць амаль што за тыдзень, асабліва ва ўмовах гарачага і вільготнага лета. Пенкацэб эфектыўна знішчае фітафтору, ураджайнасць жа значна ўзрастае.

Выпрабаванні гэтага прэпарата былі праведзены таксама на таматах і на яблыні. На таматах — супраць фітафтарозу, на яблыні і грушы — супраць паршы. Калі вам даводзілася бачыць зморшчаныя, пакрытыя плямамі яблыкі, — гэта парша. У бягучым годзе плануецца працягнуць выпрабаванні на зерневых культурах і цукровых бураках.

Галоўная задача пенкацэба — захаваць расліне працаздольную ліставую паверхню, бо менавіта праз яе ідзе фарміраванне ўраджаю. Да рэчы, за мяжой гэты прэпарат прымяняецца на 36 культурах. У тым ліку на цыбулі, агурках, кабачках, вінаградзе, ягадных культурах.

— І што адбываецца з нашай бульбай, калі яе апрацаваць пенкацэбам?

— Яна ўжо не баіцца многіх грыбковых захворванняў. Калі ўлічыць, што ў гэтым годзе пад бульбу ў гаспадарках плануецца адвесці каля 200 тысяч гектараў ворнай зямлі і дадаць да гэтага больш за 600 гектараў, якія мае насельніцтва, няцяжка здагадацца, што ў пенкацэба ёсць будучыня.

Без аховы атрымаць прыстойны ўраджай немагчыма. Апошнія два-тры гады гэтаму пытанню, як і многім іншым (насенне, угнаенне), увагі ўдзялялася дастаткова. У выніку замест 200 цэнтнераў з гектара пачалі атрымліваць 100—110. Гэта ўзровень пачатку шасцідзесятых гадоў.

— Сумна. Аднак якія канкрэтна вынікі можна атрымаць з дапамогай пенкацэба ці іншых фунгіцыдаў? Народ у нас апошнім часам навучыўся лічыць...

— Ахова ад фітафтарозу павышае ўраджайнасць на 20—40 цэнтнераў. А калі яшчэ і каларадскіх жукоў своечасова сабраць...

— Ці пакрывае гэта прыбаўка выдаткі?

— З лішкам. Акрамя значнага павышэння ўраджаю вы атрымаеце яшчэ і прадукцыю з нармальным таварным выглядам. Тыя, хто быў за мяжой, бачылі, якую прыгожую, чыстую, роўную бульбу там прадаюць. А якая ў нас?

І яшчэ. Пенкацэб — прэпарат кантактнай групы. Ён знішчае ўзбуджальнікаў хвароб, але не ўсмоктваецца ў саму расліну, гэта значыць не трапляе на ваш стол. Агародніна і садавіна застаюцца экалагічна чыстымі. Памый і ўжывай.

Акрамя таго, у пенкацэбе ўтрымліваюцца мікраэлементы (марганец і цынк), якія стымулююць працэс фотасінтэзу, што таксама павышае ўраджайнасць.

У адрозненне ад іншых прэпаратаў, ён яшчэ не аказвае фітатаксічнага ўздзеяння на апрацоўваемыя расліны. Гэта вельмі важная дэталь. Гербіцыды, напрыклад, забіваючы пустазелле, негатыўна ўздзейнічаюць і на саму расліну. Пенкацэб змагаецца толькі з хваробай. Ён зусім бясшкодны для пчол і іншых карысных насякомых.

Яшчэ адна перавага — працяглае захаванне ўсіх якасцей на паверхні раслін. Перыяд ахоўнага дзеяння — два тыдні. Больш падрабязна аб гэтым можна даведацца, патэлефанаваўшы ў Мінску па нумарах 39-41-78 і 39-40-14. Дарэчы, я параіў бы занатаваць гэтыя каардынаты не толькі кіраўнікам гаспадарак, але і дачнікам. У гэтым годзе пенкацэб будзе паступаць у дробнай расфасоўцы — 1 кг. Роўна столькі прэпарату цалкам дастаткова, каб апрацаваць дачны ўчастак на працягу ўсяго сезона некалькі разоў.

— Пенкацэб прымяняецца ў іншых краінах?

— Працуючы ў Дзяржкамісіі па сродках аховы раслін, я меў спісы прэпаратаў, якія дазволены ў той ці іншай краіне. Таму з усёй адказнасцю магу сказаць — пенкацэбам карыстаюцца практычна паўсюль: у ЗША, Лацінскай Амерыцы, Еўропе і г. д. Адным словам, у 76 краінах.

— І ўсё ж, як наконт шкоднасці для здароўя?

— Любыя лекі, калі ўжываць іх без меры, нашкодзяць. Тое ж самае і з пенкацэбам. Дазіроўкі пазначаны на этыкетках. Усе яны правераны ў нашых кліматычных умовах. Па таксічнасці пенкацэб «мякчэйшы» за каву ці соль, аднак гэта не значыць, што яго можна есці лыжкамі.

— А вы асабіста карыстаецеся пенкацэбам на сваім прысядзібным участку?

— Так. Ужо амаль чатыры гады. Не скарджуся. Ураджай цудоўны. Памідоры растуць і выспяваюць да першых маразоў, не звяртаючы ўвагі на туманы.

Гутарыў Ігар КАРПОВІЧ.

100 нумароў «Роднага слова»

...КАЛІ ХОЧАШ ЧАЛАВЕКА НАКАРМІЦЬ — ДАЙ ЯМУ РЫБУ, КАЛІ ХОЧАШ ДАПАМАГЧЫ — НАВУЧЫ ЛАВІЦЬ

Здаецца, так гучыць вядомая японская прыказка, сэнс якой, відавочна, ляжыць на паверхні. Хочаш дапамагчы чалавеку на хвіліну-другую — дапаможы рублём, падказкай. Як быццам, зробіш нейкую карысць. Ды вось толькі ці стане такая дабрыня ўрокам? Наўрад ці. І ў другі, і ў трэці раз удзячны чалавек нават не папросіць, а ўжо запатрабуе дапамогі. Іншая справа — навучыць, дапамагчы чалавеку авалодаць сістэмай або шляхамі, метадалогіяй пошуку. Вось і часопіс «Роднае слова» — таксама настаўнік-памагаты, а не проста метадычны дапаможнік. Сённяшняя наша гутарка — з галоўным рэдактарам выдання Міхасём ШАВЫРКІНЫМ. Як першапрычына размовы — выхад у сёлетнім красавіку сотага нумара часопіса «Роднае слова».

— Спадар Міхась, часопісу «Роднае слова» папулярнасці ў апошнія гады было не пазычаць. Відаць, гэта з-за таго працэсу беларусізацыі, што актыўна пайшоў на пачатку 90-х...

— Так, чытацкая актыўнасць тлумачыцца ў значнай ступені і гэтым, як вы гаворыце, працэсам беларусізацыі. Вядома ж, росту падпіскі спрыяла тое, што шырылася прастора выкарыстання беларускай мовы. Большала колькасць беларускамоўных школ, беларускамоўных класаў. Але ж нашых чытачоў — і сёння мы проста перакананы ў гэтым — вабіла не гэтулькі і зусім не метадычная праблематыка часопісных выступленняў.

— Дык што ж тады? Якая тэматычная прастора выдання, што якое на пачатку свайго шляху называлася даволі канкрэтна і празаічна — «Беларуская мова і літаратура ў школе»?

— Маючы за мэту клопат пра мову, пра беларускасць, мы ўсё ж пайшлі зусім не па традыцыйна-метадычнаму шляху. У часопісе пачалі друкаваць матэрыялы, якіх не хапала раней для ўсведамлення беларусамі сваёй нацыянальнай годнасці. «Роднае слова» можна акрэсліць як часопіс для настаўніка, які дбае пра сваю культуру. Пагадзіцеся, што бездухоўны носьбіт моўных правілаў наўрад ці зможа прывіць павагу, любоў да беларускай мовы. Словам, арыентацыя на культуру, на разгляд месца Беларусі, яе мастацтва, літаратуры ў свеце на фоне сусветнай цывілізацыі — вось наша часопісная прастора. Мы рупімся пра тое, каб працэс выхавання ішоў і на ўроках беларускай мовы. Што ўжо казаць пра беларускую літаратуру. Гомагармонія — вось наш арыенцір у дачыненні і да настаўніка, і да вучня.

— Раней было лягчэй і прасцей. Шмат што можна было апраўдаць формулай «гома сапіенс» — «чалавек разумны». Духоўнасць, культура асобы разглядаліся як нешта прыватнае, уласнае, як клопат адзінкі. Пэўна ж, у гэтым і заключаліся выдаткі сацыялізму...

— Хутчэй за ўсё — выдаткі бальшавізму. Найболей спрыяльнага (згодна з тэорыяй) для духоўнасці ладу развіцця, чым сацыялізм, я і не ведаю. А што датычыцца бальшавізму, дыктатарства, то гэта ў кожным з нас прысутнічае. Загадваць, дыктаваць свае ўмовы ў пытаннях моўнай палітыкі, моўнага развіцця — рэч небяспечная. Іншая справа — прапанаваць чытачу паразважаць, вынесці вердыкт пасля абмеркавання. Чалавеку ўласціва сумнявацца, спакваля падыходзіць да правільнага рашэння. Але ж для прыняцця яго, для пераадолення пакручастага шляху да ісціны патрэбны адукацыя, культура, духоўнасць. Вось над гэтым мы і працуем. Зразумела ж, праз прызму беларускай мовы, скарыстоўваючы яе бязмежную прастору.

Звярніце ўвагу на цыклы артыкулаў, падрыхтаваных літаратуразнаўцамі Іванам Чаротам, Таццянай Шамякінай, паэтам Антанінай Хатэнка. Якраз іх публікацыі скіраваны на высвятленне сапраўдных магчымасцей чалавека, на доказ таго, што свет магчымасцей людскіх бязмежны.

— Вы пераканалі мяне, што «Роднае слова» — гэта часопіс не толькі для настаўнікаў, але і выданне для самага шырокага, зацікаўленага ў самаразвіцці, духоўным самаўдасканаленні чытача. Таму асабліва цікава ведаць, як важка паўплывалі на колькасць вашых чытачоў леташнія падзеі, рэферэндум, нярэдкая знявага роднай мовы, у тым ліку — і з боку некаторых чыноўнікаў сферы народнай асветы?

— Сённяшні тыраж «Роднага слова» — больш за 10 тысяч экземпляраў.

— Калі ж быў «пік» часопіса, калі меркаваць па тыражу?

— Усяго яшчэ толькі два гады назад — 16 тысяч экземпляраў. Моцна згубілі ў падпісчыках, ды і ў розніцы таксама, леташнім годам.

У першым паўгоддзі адзін нумар каштаваў 1,5 тысячы рублёў, а ўжо ў ліпені — 10 тысяч рублёў. Хіба ж не псіхалагічны ўдар па чытачу? У нас у рэдакцыі вядзецца свайго роду збор інфармацыі пра кола чытачоў. Лічым, што з шэрагаў і сённяшніх падпісчыкаў 1-2 тысячы — гэта проста прыхільнікі, якія знаходзяць у часопісе нешта карыснае для сябе асабіста і выпісваюць «Роднае слова» за яго культурна-асветніцкі характар. А што ж датычыць настаўнікаў, то ўпэўнены: у гарадах адзін часопіс прыпадае на 2 выкладчыкаў.

— Дарэчы, а колькі ўсяго па краіне школьных настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры?

— Больш за 8 тысяч. Вось і лічы, што тыраж усё ж такі здавальняючы. Іншая справа, што хацелася б, каб на «Роднае слова» як на сваё выданне звярнула ўвагу і ўся нацыянальная інтэлігенцыя.

— Поспехаў вам. А як пажаданне найгалоўнейшае — пабольей чытачоў зацікаўленых, руплівых, якія з часопісам у руках будуць сапраўднымі прапагандыстамі роднай мовы!

Гутарыў Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ, 27 сакавіка

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 «Нам рана жыць успамінамі...» Фільм-канцэрт.
9.00 Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 10-ы клас. Пятрусь Броўка і яго паэзія.
9.30 «У вайны не жаночы твар». Дак. фільм.
10.20 «Зорная ростань». Тэлевізійны конкурс маладых артыстаў эстрады.
11.00 Відзьма-нявідзьма.
12.00 «Узяць жывым». Маст. фільм. 2-я і 3-я серыі.
15.00 Навіны.
15.15. «Іван». Маст. фільм («Беларусьфільм»).
16.30 Арсенал. Праграма для вайскоўцаў.
17.00 Крэда. Харчовая прамысловасць Беларусі.
17.20 Да Дня Перамогі. Госці ў хату. «Мы разам змагаліся».
17.50 Музычны антракт.
18.00 Урачыстае пасяджэнне і канцэрт, прысвечаныя Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Трансляцыя з Цэнтральнага Дома афіцэраў. У перапынку — Навіны (з сурдаперакладам).
20.05 «Хто гэта?» Тэлегульня.
20.10 Супергол.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Музычны антракт.
22.10 «Яны змагаліся за Радзіму». Маст. фільм. 1-я серыя.
23.35 Каралеўскае паляванне.
0.15 Навіны.

ГРТ

5.00 Тэлераніца.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Навіны.
8.15 «Сакрэт трапіканкі».
9.05 «Тэма».
9.45 У свеце жывёл.
10.30 «Адгадай мелодыю».
11.10 У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір». «Кантакт — дзелавое супрацоўніцтва краін Садружнасці».
11.50 «На ўсё застаўшаеся жыццё». 4-я серыя.
12.50 «Старэйшы сын». 2-я серыя.
14.20 «Чароўныя гісторыі».
14.45 Кактус і К.
14.55 Да-мі-соль.
15.10 Кліч джунгляў.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 «Тэт-а-тэт».
16.30 «Сем дзён спорту».
17.20 «Сакрэт трапіканкі».
18.20 «Адгадай мелодыю».
18.50 Футбол. Чэмпіянат Расіі. «Крылы Саветаў» (Самара)—«Спартак» (Масква). 2-і тайм.
19.45 «Добрай ночы, малышы!»
20.00 Час.
20.35 Праграма перадач.
20.40 Ралан Быкаў і Анатоль Саланіцын у фільме «Праверка на дарогах».
22.25 «Бэзавы туман». Музычная праграма.
23.15 «Батальёны просяць агню». 2-я серыя.

Канал «Расія»

6.30 «Мядзведжыя гісторыі». Мультсерыял (Аўстралія).
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.15 Весткі.
7.20 У гэты дзень...
7.30 Дзелавая Расія.
8.00 «Залатое кураня». Мастацкі фільм.
9.10 «Вось дык паабедалі!», «Галодны воўк». Мультфільмы.
9.30 Прасцей простага.
10.20—11.35 «Нябесны ціхаход». Мастацкі фільм.
14.55 «Гладыятары».
15.45 Там-там навіны.
16.20 Расія ў тварах.
16.45 «Бадзяжка». Мультфільм.
16.55 Урачыстая сустрэча герояў Вялікай Айчыннай вайны.
17.50 «Мы марылі аб міры...» Дак. фільм.
18.25 Лідэр-прагноз.
19.35 Святочны канцэрт у Дзяржаўным Крамлёўскім Палацы.
21.10 Футбол. Кубак кубкаў. «Пары Сен-Жэрмен» (Францыя) — «Рапід» (Аўстрыя). У перапынку — Весткі.
23.30 «На мурамскай дарожцы». Маст. фільм.
0.55 Гукавая дарожка.

«Расійскія універсітэты»

7.00 Мір вашаму дому.
7.10 Пенсіён.
7.30 «Быў месяц май». Тэлевізійны мастацкі фільм.
9.20 Ці памятаеш ты? Давід Тухманаў.
9.40 Нямецкая мова для дзяцей.
10.00 Нямецкая мова.
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.40 Ордэны Расіі.
11.30 АНК прадстаўляе... «У працоўны поўдзень».
12.00 Аўдыторыя.
12.30 Чалавек у рыначнай эканоміцы.
13.00 Пецярбургскія гісторыі. Даваенны канцэрт.
13.35 «Маёр Віхр». 3-я серыя.
15.00 «Ведаць не можаш лёсу свайго». Дак. фільм.
16.00 Музыкальныя навіны.
16.15 «Муззон».

НТБ

17.00 «Сямейка Флінстоўн». Мультсерыял.
17.30 Жаночыя гісторыі. «Багатая жанчына: Утрымаць мару». 17-я серыя.
18.00, 21.00, 23.00 «Сёння».
18.35 Герой дня.
19.00 Наша старое кіно. Анатоль Папанаў, Ніна Сазонава, Іван Лапікаў, Аляксей Локцеў і Генадзь Бортнікаў у фільме «Наш дом».
20.40 «Тэфі-96»: хто ёсць хто.
21.35 «Доктар Куін, жанчына-ўрач». 50-я серыя.
22.30 «Часінка».
23.20 «Такое спартыўнае жыццё».
23.50 «Кафэ Абломаў».

Санкт-Пецярбург

10.35, 20.05, 21.05 Выбіраем губернатара.
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17,55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
12.05 «Першае каханне». Серыял.
13.05 Тэрмін адказу — сёння.
13.35 Парады садаводам.
13.45, 20.35 Тэлеслужба бяспекі.
14.05 «Леанід Аляксандравіч Говараў». Хранікальна-дакументальны фільм.
14.35 «Сугучнасць». Музычны фільм.
15.05 «Я помню дзіўнае імгненне». Тэлефільм.
16.05 Стыль жыцця.
16.10 «Свет Бастара». Тэлесерыял для дзяцей (Данія).
16.55 Спартыўны агляд.
17.05 Толькі без панікі.
17.30, 18.00 Паказвае Ленінградская АТК.
18.35 Вялікі фестываль.
19.05 «Першае каханне». Серыял.
20.45 Што наша жыццё...
21.00 Спорт.
22.05 На ноч гледзячы.
22.20 «Вялікая гульня». Тэлефільм. Заключная серыя.

ВІНШАВАННІ

Шчырыя віншаванні і найлепшыя пажаданні ў Свята Перамогі ветэрану вайны і працы ШАРЭНДУ Івану Паўлавічу з в. Рамашкава.

Уся радня.

Дочкі, зяці, унукі і муж сардэчна віншуюць дарагую матулю і любімую бабулю ЧЫШЭВІЧ Марыю Максімаўну з Івянца з юбілейным днём нараджэння. Жадаюць ёй здароўя, дабрабыту, доўгіх і шчаслівых гадоў жыцця.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 68-28-57, 68-29-16, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 68-28-54, 68-29-68, палітыкі — 32-44-12, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Брэсце — 33-640, Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 68-28-71. ФАКС: 32-35-05, 68-27-83.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 100288. Індэкс 63.850.
Зак. № 2245.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12